

TRANSILVANIA

ORGANUL

ASOCIAȚIUNII PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA
POPORULUI ROMÂN.

Nr. VII—VIII. Sibiu, Sept. — Oct. 1898.

Anul XXIX.

ASOCIAȚIUNEA ÎN BIHOR.

Ori-cât de mari au fost îngrijirile, cu cari o parte a publicului nostru a întimpinat modificarea — de altmintrelea octroată și neîncungiurabilă — a statutelor Asociațiunii, și ori-cât de grave au fost temerile, ce s'au ivit cu privire la estinderea numelui și organizațiunii locale transilvane a Asociațiunii asupra întreg poporului român din patrie, — experiențele anilor din urmă dovedesc: că Asociațiunea prin schimbările atinse și prin noua ei organizație a câștigat base cu mult mai largi și condițiuni cu mult mai princiouse pentru a se ridica în viața noastră culturală preste rolul unei societăți *locale* la importanța unei adevărate instituțiuni *naționale*.

Cât de mare a fost lipsa unei asemenea instituțiuni generale pentru toți Românii de sub coroana St. Stefan, se manifestează mai evident în acea împrejurare, că Asociațiunea dela primul moment nu a avut să se lupte cu greutate pentru a cuceri terenul nou al activității sale și a încălzi populațiunea acestui nou teritoriu pentru mărețele scopuri, ce le urmăresce, ci a găsit pretutindene o pricepere perfectă și o însuflețire învăpăiată pentru chemarea și activitatea sa culturală.

Acea *sete de cultură*, care este caracteristica popoarelor cu putere de viață și cu viitor, și care s'a manifestat în condițiuni atât de îmbucurătoare și imposante atât la adunarea generală din Lugos, cât și la cea din Beiuș, trebuie să ne întărească în credința, că precum mari sunt scopurile urmă-

rite de Asociațiune, tot astfel mari vor fi și rezultatele, ce le va pute obține în întreg sinul poporului nostru, dacă cei ce stau în fruntea ei vor avé priceperea și energia pentru o muncă perseverantă și intensivă pe terenul înaintării noastre culturale. Căci succesele extraordinare, ce s'au realizat cu ocasiunea constituirei despărțemintelor în Banat și Bihor, dovedesc că Asociațiunea a găsit acolo un mediu escelent pentru o activitate rodnică și că prin urmare succesele lucrării sale depind numai dela hărnicia celor chemați a o conduce.

Splendidele noastre sêrbători culturale dela Lugoș, unde s'a anunțat *devisa* pentru lucrarea viitoare a Asociațiunii, și dela Beiuș, unde *cuvântul s'a întrupat*, semnaleză o eră nouă pentru vechia noastră instituțiune culturală.

Se cuvine deci ca și de astădată să dăm locul de frunte cuvântărilor, cu cari a fost înaugurată prima adunare generală ținută în Bihor.

Președintele Asociațiunii, Dl *I. M. Moldovan*, a rostit următorul cuvânt de deschidere:

Onorată adunare generală!

Inima noastră saltă de bucuriă: pentru-că această convenue anuală a societății noastre o putem sêrbă între munții Bihorului celui cu nume și strălucire vechiă, — în focularul, carele de multe deci de ani respândesce lumina și cultura în sinul poporului român.

După descensiunea spre ținutul, unde primii descalcători, întemeiătorii neamului românesc, au pus mai ântâiu piciorul pe pământul acestei patrie a noastre, binecuvântat cu multe frumseți și daruri, vedem acum locul adunării noastre generale mutat întru altă regiune, iarăși apuseană și situată la marginea teritorului locuit de români. Așa spre bucuria noastră a tuturor se adună și întregesc ochiurile acelei catene, carea în mod vechut și arătat are să împreune odinioară toată suflarea română din regiunile Ungariei.

Falnicul Bihor este carele ne cuprinde cu brațe deschise și ne împarte cu abundență salutări frățești. Fiă și el salutat din partea noastră cu toată căldura și iubirea inimei noastre românesci.

Onorată adunare generală! Puține și rari sunt ocaziunile, întru cari Românii devotați binelui comun al neamului lor se pot consulta asupra unor întrebări de interes vital pentru noi. La ocaziuni de aceste se re'împroaspătă în memoria noastră și se desvelesce icoana tristă a trecutului plin de vijeliă. Tim-puri grele au fost acele și în mod nemilos au rărit șirurile străbunilor noștri; ma de multe ori valurile înălțându-se cu furiă au încercat să șteargă până și amintirea poporului român. Dară caracterul cel tare și vênjos al lui totdeauna s'a arătat învingător. Lupte bărbătesci, retrageri istețe l-au scăpat de furtune, iar după alinarea acestora iarăși s'a ridicat, ca holda culcată de vânt, iarăși s'a vindecat ca surceii tineri ai viței zdrobite de ghiață.

Iacă de unde provine încrederea cea mare a poporului nostru în vitalitatea sa, încredere, carea une-ori a putut produce rezultate bune; dar acum după-ce relațiunile vieții de tot s'au schimbat, poate fi aducătoare de pierire.

Părinții noștri de câte ori printre vijelii au putut să-și procure oare-care linisce, și-au recules, și-au adunat puterile, și au lucrat pentru conservarea națiunii; iar când au preceput că factorii, ce incurg asupra vieții poporului român, s'au schimbat, și ei au văcut de alte mijloace de apărare.

Când lumina și cultura a început a se răspândi prin regiunile noastre, i vedem și pre ei întărindu-se cu armele culturai și încercând puterea acestor arme. La început i vedem alergând la sorginți de cultură străine, iară mai târziu și ei întemeiază pentru sine foculare de aceste.

Chiar în locul acesta, unde suntem adunați spre a ne împărți salutări frățești și a împlini agende culturale de prima ordine, bărbați, a căror amintire în veci se va face cu laude, au ridicat institute culturale, cari de multe deci de ani au răspândit și răspândesc lumini binefăcătoare în sinul poporului românesc, deșteaptă simțul național și-l întăresc pe el.

Iară ca să avem o legătură comună între noi, — ca să împreune deosebitele centre de cultură mai mici și mai mari, mult depărtate unul de altul, — ca să lege toate palpitațiunile de felul acesta ale inimei românesci, au întemeiat socie-

tatea comună pentru toți Români din Ungaria, a cărei adunare anuală o sĂrbĂm acum.

Onorată adunare generală! Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român după mintea întemeietorilor sei este menită a produce unitate întru mișcările noastre culturale; — a face, ca toți Români, ori-unde ar locui ei prin intinsele regiuni resăritene ale Ungariei, să priceapă și cunoască lipsa neapărată de a răspândi și generalisa cultura română în sinul poporului nostru; — a face ca toți Români — fără de nici o căutare la deosebiri, ce relațiunile vieții produc între straturile societății, — nu numai să cunoască, dară chiar să și simțĂ această lipsă și punând cu toții umăr la umăr cu dragoste frățească să lucreze fiă-care după cele mai bune puteri ale sale spre înaintarea culturii noastre.

De aceea au dispus ei, ca adunările generale să se țină în locuri deosebite, acūși într'un colț din crerii Carpaților resăriteni ai Ungariei și a undulațiunilor interne și externe ale lor, acūși într'altul, — ca așa dulcea noastră limbă română, acest criteriu distinctiv al nostru, să se desvoalte uniform și prin mijlocirea ei cultura poporului român să crească și înflorească.

Încrederea aceea fatalistică în puterea de viață a națiunii noastre, acum după-ce simțul național la toate popoarele s'a deșteptat și înflăcărat, după-ce el a prins a opera cu atâta vigoare în toate direcțiunile, ar pute deveni fatală pentru noi, mai ales dacĂ considerăm, că drumurile ferate și electricitatea pĂtrund și unghetele cele mai retrase, și încrederii acelei mortărețe, de care poporul nostru era cuprins odinioară, nu-i mai lasă adăpost liniștit.

Frați bihoreni! ați primit Asociațiunea cu atâta căldură și iubire frățească. Dovadă viă, că sunteți pĂtrunși de scopul măreț, care-l urmăresce ea. Fiă, ca și straturile cele mai adânci și mai retrase din jurul acesta și cele alalte ținuturi ale Ungariei, locuite de Români, să ajungă la deplină cunoascerea acestui scop și cu dragă inimă să lucreze pentru realizarea lui. Așa puterile noastre se vor întări și înrădăcina atât de afund, încât nime nu va fi în stare de a le smulge. Dispunând de așa mijloace Asociațiunea noastră va pute lucra cu fruct spre

conservarea și înflorirea limbei și literaturii române, și prin mijlocirea lor va pute răspândi în cercuri tot mai largi cultura, carea în zilele noastre înalță atât de mult pre cei ce o îmbrățișează cu devotament și nimicesce pre cei ce o ignorează.

Cu aceasta declar adunarea generală a Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român de deschisă.

La cuvântul presidial Dl *Ios. Vulcan*, membru al Academiei Române, a răspuns cu următorul discurs:

Ilustre dle președinte! Onorabilă adunare generală!

Sub impresiunea unei adânci emoțiuni, incapabil de a-mi stăpâni bătăile mai repezi ale inimei, cu sfială vin să iau cuvântul în momentul acesta.

Căci este sfânt steagul, care ne-a întrunit aici, steagul culturii naționale, și este de o mișcătoare însemnătate pentru noi toți Românii orașul acesta, prin aședămintele sale românesce de cultură.

Și totuș marea onoare ce mi s'a făcut de către confracții nostri beinșeni, învitându-me să salut Asociațiunea aici în numele Românilor din Țara-Bihorului: par că dă avânt curajului meu.

Bucuria, fericirea ce vęd reflectându-se pe toate fețele; aceasta strălucită adunare, de fruntași și popor, o cunună a cărei podoabe sunt femeile: ne presintă tabloul unei serbători mari, de care n'au mai vędut acești munți ai bătrânului Bihor.

În mijlocul acestor mărețe serbări, inima ni se umple de mândrie, căci vedem manifestându-se puterea de viață a elementului românesc.

Prin urgia veacurilor, deși de multe ori împedecat în progresul seu, Românul a dat mereu nainte și ține și astăzi sus și tare seminția latinității acolo unde a aședat pe strămoși marele Traian.

În timpurile cele mai grele, totdeauna a avut o stea conducătoare și steaua aceasta a fost iubirea limbei sale. A îndurat lipsuri, a suferit persecuțiuni, a preferit să moară, — dar nici odată, nici în fața morții, n'a renunțat la limba sa.

Limba aceasta e moștenirea noastră cea mai sfântă. E vechiă, căci am adus-o din Roma; e dulce și frumoasă, căci e fiica gintei latine, și ni-e scumpă, căci e limba maicii noastre.

O iubim, căci ea este mândria noastră, ne închinăm frumuseților ei încântătoare și o adorăm cu evlavie ca p' o dumnezeire.

Păstrarea și cultura ei este scopul vieții noastre. Fără acest scop, nu mai avem titlu de existență. Fără acest scop, nu mai putem trăi.

Limba și cultura ei ne sunt credeul. Limba și cultura ei ne sunt viața. Pentru aceste jertfim tot, pe ele nu le jertfim pentru câte comoare sunt în lume.

Pedecile nu ne descuragează, stavilele ce ni se pun nu ne înspăimântă: ba ele ne îndeamnă și mai mult să ne stringem rândurile, să ne adunăm toate puterile, să ne întărim pentru munca mare și salvatoare.

Din munca aceasta își cere partea sa și Bihorul nostru, angajându-se a-și da cea mai bună parte a sufletului și bucurându-se din inimă, că poate și el să-și facă datoria.

Întrat în arena culturei naționale, Bihorul salută dar prin graiul meu cu respect și devotament Asociațiunea pentru literatură și cultura poporului român, întrunită ađi în adunare generală în Beiuș, urându-i din tot sufletul progres într-o realizare a scopurilor sale!

MIRON ROMANUL. †

Asociațiunea a pierdut un valoros membru fondator. Miron Romanul, Archiepiscopul și Mitropolitul bisericii ort. rom. din Ungaria și Transilvania, după un morb îndelungat, a reposat la 16 Octobrie a. c. în reședința sa din Sibiiu.

În aceeași ăi comitetul central al Asociațiunii s'a întrunit în ședință extraordinară, și în vederea meritelor ce decedatul Mitropolit și le-a câștigat pentru Asociațiune, dând expresiune protocolară durerii sale pentru pierderea acestui valoros membru fondator, a decis: ca pe casele Asociațiunii să se arboreze flamura neagră, ca comitetul central să-și exprime în corpore condolențele atât față cu consistoriul bisericei vė-

duvite, cât și față cu rudenile înaltului reposat, să se depună în numele comitetului central o cunună pe sicriu și comitetul să participe, tot în corpore, la înmormântare.

În sensul acestui conclud comitetul s'a prezentat mâneși sub conducerea Dlui *I. V. Russu* în reședința mitropolitană, unde a dat expresiune condolențelor sale înaintea Dlui vicar archidieceșan Dr. *Il. Pușcariu* și a D-nei *Maria Cosma*, nepoata Mitropolitului decedat. În ziua înmormântării prin secretarul Asociațiunii a depus pe sicriu o pompoasă cunună cu inscripțiunea „*Comitetul central al Asociațiunii — Mitropolitului Miron Romanul*“.

Despre viața și activitatea decedatului membru fondator al Asociațiunii lăsăm să urmeze următoarea schiță biografică:

Miron Romanul s'a născut la 23 August st. v. 1828 în *Mezieș*, (Bihor). A primit din botez numele *Moise*, care mai târziu, la intrarea în cinul monahal, s'a schimbat cu *Miron*. Și-a făcut studiile gimnasiale la Beiuș iar studiile filosofice la Oradea-mare. La 1846 a mers la Arad, unde a ascultat cursul teologic, fungând totodată ca practicant la consistorul de acolo. În 1849, sub episcopul Aradului *Gerasim Rațiu*, a intrat în serviciul administrativ bisericesc ca vice-notar și notar consistorial. În 1857 a intrat în statul monahal, chirotesindu-se la mănăstirea „*Hodoș*“ din eparhia Aradului. Cu puțin înainte de a se fi călugărit fusese numit profesor la institutul teologic din Arad. Apoi, și în răstimpuri scurte, primi gradurile ierarchice: la 1857 de Diacon, la 1858 de Protodiacon, la 1862 de Sincel, și la 1864 de Protosincel. La 1861 luă parte activă la mișcările naționale ca președinte al partidei române dela Arad, care în întreg comitatul Aradului, numai din anumite considerațiuni a lăsat și maghiarilor un singur deputat dietal, iar ceilalți reușiră a fi toți Români. La 1868, Miron Romanul participă la primul congres național-bisericesc ținut în Sibiu, în care se creă „*Statutul organic*“. Tot la 1868 mitropolitul Șaguna, care îl prețuia mult, l-a încredințat cu o misiune și grea și gingașe: de a reprezenta interesele confesiunii sale în o anchetă regnicolară ordonată de guvern pentru organizarea școalelor populare. Problema asta a rezolvat-o spre deplina mulțămire a lui Șaguna. La 1869 M. R. e ales deputat dietal, mandat pe care l-a folosit până când guvernul l-a numit inspector regesc de școale în comitatul Caraș-Severin. La 1870 fu ales de sinodul diecesan dela Arad ca Vicar episcopesc și președinte al Consistorului dela Oradea-mare. Cu această ocaziune a abdis de postul de inspector școlar regesc. În 1871 ca Vicar episcopesc și președinte al Consistorului oradan, fu ridicat la demnitatea de Archimandrit. La 1873, după moartea mitropolitului Andreiu, ales fiind Episcopul Aradului *Procopiu Ivacicovicu* de Mitropolit, în locul seu fu ales de Episcop la Arad Miron Romanul. A fost instalat de Episcop la 3 Febr. 1874, prin P. S. S. *Nicolae Popea* în calitate de comisar mitropolitan. În decursul anului 1874, și fiind M. R. Episcop la Arad, s'a întemplat chirotonirea archimandritului *Teofil Bendela*, de Archiepiscop și Mitropolit la Cernăuți. Nu peste mult facultatea teologică din Cernăuți i-a conferit titlul de Doctor în teologie. După trei pătrare de an congresul național bisericesc, întrunit pentru alegerea de Mitropolit, a ales întâiu pe Episcopul dela Caransebeș *Ioan Popasu*, dar nefiind recomandat de guvern, alegerea nu a primit sancțiunea Coroanei. Atunci în o a doua alegere la 21 Novembre (3 Decembre) 1874, congresul național bisericesc a ales la Sibiu pe M. R. Archiepiscop și Mitropolit al Românilor greco-orientali din Transilvania și Ungaria. Această alegere fiind recomandată și acceptată și de Coroană, nou alesul fu introdus în scaunul

mitropolitan la finea anului 1874, fiind încă în floarea vieții, în vârstă de abia 46 ani. În anul 1875, vedem pe M. R. chirotonind pe alesul succesor al seu la Arad, Ioan Mețian, întru Episcop. În 1879 îl aflăm prezentându-se la treptele prea Înaltului Tron în fruntea unei deputațiuni constatătoare din ierarchii mitropoliei și din deputați esmiși de sinoadele eparchiale, — întrevinind prin așternerea unei reprezentațiuni bine motivate și de dînsul compuse, — în contra legii propuse și primite de dieta ungară, prin care se introducea limba ungurească ca limbă obligată de învățămînt în toate școalele populare. La 1881 M. R. întrevine cu o reprezentațiune resolută la ministerul reg. ung. de culte și instrucțiune pentru revindecarea rangului ce compete bisericii ortodoxe din patrie în șirul celorlalte confesiuni. La 1883 ia în bărbătească apărare interesele bisericesci, școlare și naționale, în Casa magnaților, contra strîmtoărilor ce li-se fac prin legea despre organizarea învățămîntului în școalele medii. În desbaterile Casei magnaților a dus o luptă cinstită propunînd o mulțime de modificări a acelei legi. La 1895 îl vedem în fruntea arhierieilor români luptînd în Casa magnaților contra introducerii legilor politice-bisericesci, la 1897 luptînd în contra legii despre maghiarisarea nomenclaturilor, a numelui tuturor comunelor și locurilor din patrie.

STIPENDIILE PENTRU MESERII.

Este cunoscut cetitorilor noștri, că societatea „*Transilvania*“ din Bucuresci de un timp mai îndelungat a pus la dispoziția Asociațiunii suma anuală de 400 fl. pentru a o distribui ca ajutoare la meseriași români din patrie.

Membrii Asociațiunii au putut afla din procesele verbale publicate în partea oficială a revistei noastre, că guvernul țerii a excepționat distribuirea acestor stipendii, care se făcea pe baza unui concurs public, și că a oferit suplinirea din mijloacele statutului a sumei oferite de societatea „*Transilvania*“.

Comitetul central, deși a aflat neîndreptățită această ingerință a guvernului, din motive binecuvîntate s'a văduț îndemnat a ceda cererei ministrului de interne, care apoi s'a grăbit a oferi din nou suplinirea ajutoarelor din chestiune.

Comitetul în ședința sa din 6 Oct. a. c. a decis a primi acest ofert.

Din incidentul acestui conclus, care a fost prezentat în unul din ȋiarele noastre în mod tendențios și cu denaturarea faptelor întemplate în sinul comitetului, două foi românesci au înscenat o adevărată agitație contra comitetului central, — agitație care putea fi cu atât mai păgubitoare pentru interesele Asociațiunii, pentru-că eram chiar în presara constituirii mai multor despărțeminte noue în un ținut, care până acum a fost puțin orientat asupra activității Asociațiunii. Pentru a scuti

Asociațiunea de reul ce o amenința, presiul ei a convocat înmediat o ședință extraordinară, care însă nu se putu întruni din cauză că chiar atunci se afla în agonie decedatul Mitropolit Miron Romanul.

Din acest motiv vicepreședintele Asociațiunii s'a văduț îndemnat a lua dispozițiunile necesare, deocamdată pe cale presiuală, și într'o rectificare, adresată celor două diare, a constatat pe basa actelor adevărata stare a lucrului, și a raportat despre aceasta în ședința comitetului din 3 Novembre a. c.

Această ședință, presiată de președintele Asociațiunii, Dl *I. M. Moldovan*, luând act de raportul dlui vicepreședinte, a aprobat întru toate rectificarea publicată de acesta și a dispus: ca pentru a da declarațiunilor vicepreședintelui un caracter mai oficial, să se publice rectificarea și în organul Asociațiunii.

Conformându-ne acestui conclus lăsăm să urmeze scrisoare ce dl vicepreședinte a adresat-o ziarelor „Gazeta Transilvaniei“ și „Tribuna“. Iată întreg textul ei:

Domnule Redactor!

„Gazeta Transilvaniei“ în numărul seu 213 din 12 c. a publicat sub titlul „Comitetul Asociațiunii și guvernul“ o corėspondență, reproducă și în diarul „Tribuna“, care se ocupă cu un conclus luat de comitetul central al „Asociațiunii“ în ședința sa din 6 c., și a dat ansă mai multor diare la o serie de invinuiți și atacuri pasionate contra numitului comitet.

De oare-ce o asemenea campanie publicistică fără îndoială trebuie să atingă interesele „Asociațiunii“ în mod peste măsură păgubitor, me vėd îndemnat ca și până atunci, când comitetul central se va putē întruni pentru a lua măsurile ce va afla de lipsă, și până când starea afacerii se va putē publica în mod oficial, să ve rog să binevoiți a da loc în diarul d-voastre următoarei rectificări:

Corėspondența publicată în „Gazeta Transilvaniei“ expune faptul într'o formă, care *nu corėspondue adevărului*.

Trec preste regretabilele indiscrețiunii despre unele detaluri — și de altmintrelea *inexacte* — ale desbaterilor comitetului central, și răștrîngându-me la meritul chestiunii, încât aceasta privesce de-adreptul conclusul comitetului central, constat: că *nu este adevărat*, că acesta „a decis ca să se roage pentru subvenționarea „Asociațiunii“ de către guvernul unghuresc“.

Faptul este următorul: După-ce se schimbasesc mai multe scrisori între primarul Sibiiului și comitetul „Asociațiunii“ în cauza stipendiilor societății „Transilvania“, comitele suprem al comitatului Sibiiu, în urma unui ordin primit dela ministrul de interne, a provocat la 9 Aprile a. c. comitetul central al „Asociațiunii“, ca — după-ce *mijlocirea* stipen-

diilor date în trecut de societatea „Transilvania“ din București, adică de o corporațiune *din străinătate*, pentru meseriași români din patrie, este în contradicere cu statutele „Asociațiunii“, — să curme acest procedeu. Totodată însciințează comitetul, că guvernul — la cerere — este aplicat a pune la dispoziția comitetului, respective a suplini suma ce a dat-o până acum societatea „Transilvania“ ca stipendii pentru meseriași.

La această provocare a urmat concludul comitetului din 12 Maiu a. c., publicat la timpul seu în revista „Transilvania“, și s'a înaintat o reprezentațiune la ministru, în care comitetul declară, că va renunța la distribuirea donațiunilor societății „Transilvania“, însă combate hotărît punctul de vedere al rescriptului ministerial și *susține dreptul și datorința sa de a primi donațiuni pentru scopurile ce le urmărește, fără considerare la persoana și calitatea de cetățean a donatorului*. Referitor la ofertul ministrului, comitetul atunci *nu s'a declarat*.

A urmat apoi rescriptul ministrului de interne Nr. 601 pres. din 19 Iulie a. c., prin care acesta ia act de renunțarea comitetului, declară că la nici un cas nu se poate identifica („semmi esetre sem teszi magáév“) cu enunțațiunea comitetului: că „Asociațiunea“ nu poate fi constrînsă în mod legal de a nu mai primi suma dată de societate „Transilvania“, și provoacă — prin comitele suprem — pe primarul orașului Sibiiu, să facă întrebare, dacă „Asociațiunea“ este ori nu aplecată a cere suplinirea oferită de guvern a sumei pentru stipendiile de sub întrebare, care — la cerere — se va libera cu toată prevenirea.

La această provocare categorică comitetul central în ședința sa din 6 c. a luat următorul conclud:

„Comitetul central ia act de rescriptul Nr. 601 din 19 Iulie a. c. al dlui ministru de interne și primesce donațiunea oferită pentru suplinirea sumelor date în trecut de societatea „Transilvania“ din București pentru ajutarea meseriașilor români din patrie. Biroul se autorisează a înainta în acest înțeles o cerere către dl ministru, în care să se accentueze, că comitetul a aflat cu părere de rău, că dl ministru nu se poate identifica cu punctul de vedere al răspunsului din 12 Maiu a. c., de oare-ce crede, că acesta este în deplină consonanță atât cu statutele „Asociațiunii“, cât și cu drepturile și interesele ei naturale“.

Motivele de cari a fost condus comitetul central la votarea acestui conclud sunt următoarele:

Din scrisoarea primarului orașului Sibiiu se vede, că dl ministru, cu toate că comitetul central în răspunsul seu din 12 Maiu a. c. a ignorat ofertul d-sale de a suplini din cassa statului suma primită până acum din partea societății „Transilvania“ din București, — insistă din nou, ca comitetul central să înainteze o cerere în această materie, și anticipează de acum încuviințarea ei.

Intre asemenea împrejurări comitetul a avut de a face cu un ofert de donațiune, făcut în mod necondiționat, și în meritul chestunii a avut să decidă numai dacă primesce ori ba donațiunea oferită.

În sensul §-lui 8 din statute, și după-cum însuși comitetul central a accentuat în răspunsul său către ministru, ori-cine, și prin urmare și guvernul țării, respective statul, poate face „Asociațiunii“ donațiuni pentru realizarea scopurilor sale statutare. Comitetul central are nu numai dreptul, dar și datorința de a primi donațiunile făcute pentru scopurile urmărite de „Asociațiune“ și le va pute refuza numai în cas dacă ar avea excepțiuni temeinice în privința *provenienței* donațiunilor sau a *condițiunilor* sub cari acestea sunt oferite.

În privința provenienței donațiunii oferite de ministru, nu încap excepțiuni. Sunt banii statului, banii țării ce se oferă și este numai un act — deși cu totul neînsemnat — de dreptate și echitate, că se face o parte, fie deocamdată cât de mică, din mijloacele statului pentru trebuințele culturale ale poporului român.

Ce privesce în al doilea rând condițiunile, sub cari se oferă stipendiile din chestiune, deasemenea nu este nimic de excepționat, de oare-ce ministrul nu pune nici un fel de condițiuni, ci declară numai că este aplecat a suplini sumele date în trecut de societatea „Transilvania“, ceea-ce însemnează, că le dă sub aceleași modalități, adică *necon condiționat*.

Din aceste motive comitetul central nu a fost în drept a renunța în numele și contul meseriașilor români, ci trebui să primească stipendiile oferite de ministru în mod *necon condiționat*, rămânându-i însă dreptul, ca la cas dacă ministrul ar pune ulterior condițiuni, și aceste nu ar fi convenabile, să refuze ajutorul oferit.

Aceasta este adevărata stare a lucrului; cred, că pentru ori-care om cu minte sănătoasă și cu inimă curată nu va fi greu a cunoaște și înțelege deosebirea între cele expuse mai sus și între cele publicate în „Gazeta Transilvaniei“.

Am voit să restabilesc adevărul; aprețierea faptului o las la judecata membrilor „Asociațiunii“. Aș dori numai să nu se treacă cu vederea, că „Asociațiunea“ noastră, dacă voim sincer să asigurăm existența și condițiunile lucrării și înaintării sale, nu este permis să fie condusă de considerațiuni politice și este cu atât mai puțin permis să fie amestecată și angajată în lupte politice.

Viul interes ce îl arată d-voastre pentru „Asociațiune“ și scopurile ce le urmărește, me îndreptățește să ve rog, dle Redactor, ca atât din acest incident, cât și cu alte ocațiuni viitoare să nu riscați, numai pe baza unor informațiuni pe cât de indiscrete pe atât de personale, și pe cât de pasionate, pe atât de inexacte, — agitarea pasiunilor, care în asemenea cas nu poate aduce nici un bine, ci fără îndoială va submina numai existența și viitorul marelui nostru așezământ național.

Primiți, ve rog, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Sibiú, 15 Octobre 1898.

Vicepreședintele „Asociațiunii“:

Dr. Il. Pușcariu.

ȚĂRANCELE NOASTRE

în susținerea portului și datinilor strămoșesci.

Disertațiune ținută în Zlatna cu ocașiunea adunării generale a Despărțământului XIII al Asociațiunii.

de

Maria Cioban.

Onorată adunare!

Iubitele mele surori!

Iubirea de neam este cea mai puternică iubire din lume, căci toate celelalte pasiuni omenesci se sting și dispar pe aripile timpului, până când amorul de patriă este singurul care nu se stinge nici odată.

Aceasta iubire ferbinte, ce nutresc și eu neamului meu, m'a îndemnat și încurajat, ca după cât modestele mele puteri îmi permit, să arăt prin puține cuvinte, ce este pentru românime Țărâncea română în susținerea portului și datinelor strămoșesci.

Cu cât timpul înaintează, cu atâta omenimea se deșteaptă și se luminează, și dacă aruncăm o privire în trecut, — și nici nu e de lipsă să mergem tare departe, — numai decât vom vedé întunecimea, în care bietul Român trăia apăsât.

Și când ne gândim, că atunci pe când Românului i era închisă calea a se lumina, femeile nici odată în viața lor nu au vedut școală și tot ce ele sciau erau rugăciunile învățate dela mamele lor, și câteva pozești și doine, auzite în ședătoare.

Veacuri dearândul aceste femei simple și fără învățatură au fost sentinela a tot ce avem noi aji mai scump. Cu sfințenie ele au păstrat totdeauna limba, portul și datinele moștenite dela moșii și strămoșii lor; și cu pietatea cuvenită le sădeau și mai departe în inima copilașilor lor.

Țiua întreagă ele munceau alătura cu bărbații lor, pururea vesele și fără a-și simți nervii atăcați. Primele rađe de soare întâlneau pe țărâncea română cu furca la brâu, din care fire subțiri de lână resucea pentru a avé iarna ce să lucre, iar ajungând la câmp secera sau aduna fân toată țiua, cântând cele mai frumoase doine, unele chiar de ea făcute, căci femeia română născută este cu poesia în inima ei.

Și când venea iarna, acel oaspe posomorît, care o silea să se tragă în cuibul seu, ea făcea din casa ei fabrică, din care cele mai frumoase lucruri de mână eșiau.

În nopțile lungi, la lumina focului din vatră ea cu mânilor torcea, cu piciorul legâna cântând odorului ei, iar când se făcea țiua țesea și cosea cele mai frumoase vestminte pentru sine și pentru ai săi, din care în tot locul lăsa să apară mândrul nostru „Tricolor“.

Și când venea crăciunul, acest praznic bogat în obiceiuri vechi, ea era gata de pe la miezul nopții spre ajun. Casa ei era curățită și gătită, pe masa acoperită cu covor alb erau colacii pentru colindători,

copilașii ei erau veseli și astfel ea făcea din cuibul ei raiu, din care nime nu eșia nemângăiat.

Colindătorii cu steaua, viifaimul și turca, craii și călușerii erau toți primiți și cinstiți cu aceea din ce le-a dat bunul Dumnezeu, și astfel aceștia erau încurajați.

Iar când clopotul dela biserică chema pe credincioși să se închine, țeranca noastră încă grăbea, căci biserica era pentru ea cea mai sublimă recreare, acolo ea mulțamea lui Dumnezeu pentru darurile primite și cerea din nou putere, pentru a puté ferici pe ai săi.

Și dacă ne gândim, că acestea femei, sau mai bine ȓis țerance ne-învătate au fost în stare să facă atâta bine neamului lor păstrând tesaurile națiunii sale în timpuri atât de grele, prin cari bietul poporul nostru român a trecut, atunci ce trebuie să așteptăm dela femeia română de aȓi, la care ușile școalei s'au deschis și lumina a început să rărească întunerecul nesciinței?! Când țeranca neînvătăată și-a iubit așa de nemărginit neamul ei, fără să scie că e datoare să facă aceasta, ce datoresce neamului ei femeia română de aȓi, care a învățat carte? Învătănd și luminându-se iubesc și ea neamul ei tot așa de tare cum e datoare?

Aici este ceva, ce ne opresce în loc și ne dă de cugetat, ca să vedem ce este învățătura.

Fie-care dintre noi va sci, că învățătura este o mare de foc nestins, care luminează mintea acelora, cari se adapă dintrînsa.

Și când scim că ea este foc, ca și cu focul trebuie umblat cu ea. Astfel fiind, bine trebuie să grijim, că sufletul viitoarelor mame de unde se luminează? Cu grijă și luare aminte să ne străduim, că aceea schinteia puternică de foc să fie luată din vatra, la care mamele noastre au tors fire lungi, din care au făcut lucruri românesci, căci luând focul din vatră străină ne vom trezi odată, că acela a ars și nimicit comorile noastre românesci, lăsându-ne în locul lor funinginea și scrumul, din care cu timpul vor resări obiceiurile străine.

Să vedem acum schinteile, mai mari sau mai mici, de lumină, cari au străbătut deja în sufletele țerancelor noastre, ce roduri produc? Să vedem nu cumva suntem și noi ca omul, care îi arde casa și el nu scie nimic? Ca acela, care plutind cu ochii prin stele se împedecă de cele mai mici petricele? Si oprindu-ne aici să scrutăm aceasta, la prima privire ne vom cutremura, iar vedând tot cu inima plină de jele va trebui să plângem pe multă funingine și pe mult scrum ce s'a aședat deja în locul averei noastre *naționale*.

Căci dacă ne uităm aȓi la ficele mamelor, ce v'am arătat mai sus — pe multe — le vedem numai decât, și le cunoascem pe acelea, a căror inimă și minte s'au luminat din foc străin, căci portul lor nici nu mai samână cu cel de odinioară.

Țesăturile frumoase, la cari mamele și bunicele le lucrau așa ferice, au dispărut, și le-au înlocuit pluşul, catifeaua și mătasa. Colorile

noastre sunt abia ici colea viđibile, une-ori sunt chiar înlocuite cu altele străine. Fața le este albită ca varul, iar părul, tăiat în vârful capului, se lasă sălbatic pe frunte.

Sub pretext, că ele au învățat carte, uresc lucrul casei și desprețesc torsul, țesutul și cusăturile românesci. Limba noastră dulce nu le mai sună bine la ureche, mai plăcut le atinge auđul limbilor străine, iar doinele pline de farmec sunt înlocuite cu cântece străine neamului nostru. În loc de a înveseli pe cei din jurul ei, cu cuvinte blânde și dulci, ele cređându-se mai învățate, desprețesc pe toată lumea, se ceartă și sunt uricioase, de se fugi de ele mănăcând pământul. Dacă lucră abia ceva nimicuri prin casă, devin nervoase și prin urmare nesuferite, încât amăresc viața acelora, pe cari ar trebui să-i ferească.

Jocul călușerilor nu sunt mișcări elegante, colindătorii le atacă nervii și așa mai departe.

Toate aceste rele nu vreau să ăic, că ar fi pe tot locul, dar cu durere trebuie să afirm, că sunt destule casuri, și pe ăi ce trece tot mai des le vedem, până când va veni timpul, ca femeia română să fie conșcie de sine, cum trebuie să se ferească de tot ce e străin neamului ei, și este timpul suprem, ca să ne ridicăm glasul în contra acestor rele.

Este timpul, ca femeia română să se deștepte și împreună cu bărbății să folosească lumina primită în școală pentru înaintarea neamului ei, iar nu învățând să uite de datorința ei. Și ca femeia învățată să fie mândră de numele de femeia română ce-l poartă, ba cu cât va învăța mai mult, cu atât mai multă mândrie să îmbrace mândrul nostru port românesc, chiar și atunci, când batjocorită ar fi pentru el, căci ori-ce insultă venită dela adversari, pentru că ne susținem drepturile noastre, este mărire pentru noi.

Prin urmare, dacă dorim ca neamul nostru și pe viitor să prospereze, trebuie să rugăm pe iubitele noastre surori dela țară să fie cu luare aminte ferindu-se de ori-ce ispită, ca astfel și pe viitor să putem păstra aceea, ce dela moșii și strămoșii noștri am moștenit.

Și cum vom fi în stare a ajunge aceasta? — Mulți poate nu me vor pricepe sau nu vor voi să facă aceasta, cređând că voesc să ăic, că femeia să rămână în nesciință, dacă voim să fie română bună.

Doamne feresce! Nu aceasta e intențiunea pașului meu de astăzi! — Din contră, sunt convinsă, că poporul român numai prin femei înțelepte, harnice și cu sentimente nobile, poate exista și progresa pe toate terenenele. — Da, sunt pentru luminarea și pentru cultivarea femeii, dar bine să fiu pricepută — sunt pentru aceea, că pruncii D-Voastră să nu fie crescuți și cultivați în școli străine, ca astfel prilej să aibă a se lega de ei obiceiuri străine, — ci după cât Vă ajută bunul Dumnezeu sprijiniți școlile și bisericile noastre. Cresceți pruncii D-Voastre în școli românesci, căci acolo este destul isvor de hrană sufletească pentru ei.

Nu lăcomiți la momeli străine, căci ce străin este, tot străin va rămâne neamului nostru, de ar fi el cum ar fi, tot nu-l doare de noi, ba încă zimbesce cu îndestulare, când ne vede învrășbiți.

Scumpele mele surori! cătră D-Voastră vin acum cu ferbinteia mea rugare să iertați îndrăzneala ce am avut a judeca părăsirea obiceiurilor noastre prețioase. O fac aceasta numai și numai pentru că prea de tot mult îmi iubesc națiunea mea. D-Voastră Ve rog frumos să me pricepeți și începând încă din aceasta măreață ȃi, care ne-a întrunit pe toți, să priviți bine în sanctuarul familiei D-Voastre, curățând de acolo ori-ce obicei străin, care pe nesciute s'ar fi vîrit acolo.

Fie ȃiua de aȃi o ȃi de unire, care să cuprindă inimile noastre, dându-ne ȃarie a lucra totdeauna în acea direcțiune, care ar produce neamului nostru mărire, glorie și fericire.

În mâna D-Voastre e dat totul și sunt sigură, că fie-care simțesce focul adevărat al iubirei de neam și prin urmare numai bunăvoință și luare aminte e de lipsă, și tot ce e străin va peri.

Să trăiască iubitele noastre surori, trăiască țeranca română!!!

SCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI ARTĂ.

Biblioteca teatrală. O plăcută surprindere ne-a făcut „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“ prin edarea celor dintăi 4 piese din proiectata Bibliotecă teatrală, menită a da nutremânt acelor elemente, cari simțesc trebuință de reprezentații teatrale romănesci.

În adevăr era timpul suprem a se face ceva în direcția aceasta; căci a reprezenta iară numai piesele lui V. Alexandri nu mai mergea, ele și-au trăit traiul, pe lângă că raporturile sociale dela noi nu prea cadrează cu cele din scrierile teatrale ale autorului amintit.

„Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“, judecând după piesele publicate, se pare a fi de astădată cu deosebită considerare la societățile de diletanți. Acestea să desvoalte gustul dramatic în păturile largi ale societății culte și astfel să pregătească terenul pentru angajarea unei trupe de actori instruiți, cari trecând din oraș în oraș să propage cultul Thaliei romănesci. Da, o trupă ambulată de actori, condusă și salarisată de numita societate, se pare o idee plausibilă, căci e mai corespundătoare scopului și mai acomodată stărilor noastre economice-culturale. De un teatru stabil nici a visa nu ne este de-ocamdată permis, căci ne lipsesce prima condiție: un oraș cu o populație destul de număroasă, care să-l poată susține.

Biblioteca teatrală se presintă hotărît bine. Un prolog original premerge pieselor (comedii într'un act), dintre cari 2 sunt originale și

2 localisări. Piesa originală „Soare cu ploaie“ joacă la Mehadia și ne introduce în o societate nu prea românească, cel puțin departe de felul societății noastre, iar „Biletul de tramvai“ ne conduce la București în viața familiară a unui funcționar ministerial și prin o intrigă simplă ne captivează atențiunea dela început până la sfârșit. Localisările — piese bune de altfel — rămân localisări, căci e ușor a schimba numele persoanelor, dar e greu a schimba spiritul străin al piesei. Ce minunat ar fi fost, dacă în prima broșură ni se oferea o piesă scoasă din viața socială dela noi, fie subiectul dela oraș sau dela țară; căci e notoric, că numai acele reprezentări te satisfac, pe cari le înțelegi și le simțesci. Și cine ar pute să nege, că tocmai viața noastră e proprie a pute fi înțeleasă și mai mult și simțită.

Ei, dar ce nu s'a făcut, se mai poate face. Societatea, de bună seamă, nu respingea astfel de piese, dacă i-se înaintau. Se vede, că ne lipsesc autorii. De aceea observările făcute nici nu pot avea înțelesul unei imputări la adresa aceloră, cari redactează „Biblioteca teatrală“.

Prologul de altfel ne îndreptăția să nutrim astfel de așteptări, de oare-ce în el se cuprind tot momente, cari cu deosebire la noi Ungurii se potrivesc.

Iată conținutul prologului: Teatrul înfățișază o livadă între munți cu păduri.

Cătră această livadă coboară un poet, care spune, că colindând multe văi și dealuri a putut constata, că neamul românesc are o mare bogăție de frumseți. Dar păcatul e, că prea ne-am obicinuit a admira numai ce e de obirșie străină. E timpul, să cultivăm limbă și datini românesci. În drumul său dă de un moșneag, care asemenea se plânge, că „țărâna își uită de răsboiu“, „vorbele străine îți frâng sâraca limbă“ „cântarea trăgănată și doina cea cu dor încep să se prefacă vârtej îmbătător“. Mântuința din aceste rele o vede poetul numai în „un teatru, o casă minunată“, în care să se adune „graiu, datini, port și cânt“.

Moșneagul e de acord și promite a vesti aceasta tuturor Românilor, „ca într'un gând să facem teatru românesc“. Moșneagul se depărtează, iar pe livadă se ivesce o societate de domni și dame. La întrebarea unui domn, că ce mai visează, poetul răspunde:

„Un vis național. Visez, că-mi ved tot neamul făcându-și un teatru“. Un al doilea și al treilea află grea această întreprindere, căci e mare nepăsarea și sărăcia. O doamnă însă reflectează, că numai la aparență e grea și că Românele vor da sprijinul cuvenit, căci ele nu vreau să lipsească acolo, unde se lucrează pentru neamul românesc.

Într'aceea moșneagul se re'ntoarce și lui îi urmează un cor din Bănat, care cântă 2 strofe cu alusiune la teatru național, și o ceată de ficiori, cari joacă călușerul. În fine toți încing o horă.

Pătruns de această privesc pe poetul exclamă: „Uniți așa cu toții, frumosul nostru vis par' că-l vedem aievea: Teatrul e deschis“.

Ideile atinse în acest prolog: preferirea lucrurilor străine, revenirea la cele naționale, nepăsarea marelui public față de chestiunile culturale românești, corurile și jocurile naționale, au fost prea bine alese de autor, așa că efectul dorit asupra cetitorului și în potențată măsură asupra priitorului nu poate lipsi.

În adevăr, ce poate fi mai potrivit remediu împotriva acestor rele decât un teatru național?

Aici se cultivă limba și moravurile naționale și se sbiciuesc toate relele venite dela străin; și se cultivă într'un mod, care atrage, de oare-ce procură totodată și distracție, poate cea mai nobilă distracție.

Și apoi prin reprezentarea vie a evenimentelor și persoanelor însemnate din istorie, teatrul e propriu a stărnii entusiasm pentru viața publică și a fortifica caracterele cu înclinare de a se jertfi pentru binele public.

Dacă „Societății pentru crearea unui fond de teatru român“ i-ar succede în timp scurt, — și ce este imposibil bărbaților fermi și hotărâți? — să creeze o trupă ambulantă de actori, aceasta i-ar asigura pentru totdeauna un loc de frunte între societățile noastre culturale.

Dar și numai prin publicarea „Bibliotecei teatrale“ și-a câștigat un frumos titlu la recunoștința noastră, căci prin aceasta s'a ușurat nespuse lucrarea amatorilor de reprezentății românești, cari — de sigur — adese nu s'au putut realiza din cauză, că nu se scia de unde să se iee o piesă din toate punctele de vedere potrivită.

Chestiunea grea a alegerii piesei e acuma pe jumătate rezolvată, iar decopiarea rolurilor nu mai este necesară, de oare ce ieftinătatea broșurilor dispensează pe diletanți de această muncă plictisitoare.

Facem deci apel la diletanții noștri din toate unghiurile țării, ca să facă us de „Biblioteca teatrală“, să cumpere pentru fie-care rol un exemplar al piesei, căci în felul acesta își neteșesc lucrarea proprie și dau îndemn redacțiunii aceleia, ca să continue cu frumoasa și folositoarea întreprindere literară, care — avem neclătită credință — cu timpul ne va presenta și piese din istoria și viața poporului nostru de dincoace de Carpați.

Drib.

Calendare noue. Avântul luat de câțiva timp de literatura noastră calendaristică se pare a fi în continuă dezvoltare. Cel puțin calendarele pro 1899, ce le-am primit până astăzi, arată un nou și extraordinar progres.

„Călimdarul Poporului“ și de astădată ocupă locul cel mai de frunte între calendarele românești. Nici când până astăzi nu s'a oferit la noi publicului cetitor pentru prețul bagatel de 20 cr. o lectură mai bogată, mai folositoare și mai adecvată trebuințelor poporului nostru. Iată cuprinsul părții literare, care și cu privire la extensiune e cu o întregă coală mai voluminos decât în anul trecut:

Dela 1848, (din prilejul aniversarului al 50-lea). Adunarea dela „Dumineca Tomei“ în Blas. Andreiu Murășan, poetul anului 1848 (cu 2 ilustrațiuni). Fabulă arabă. Eu mis, esc, și sunt Român, poezie de I. Darius. Țeară fără bătrâni, poveste de V. A. Urechia. Anecdota. Doine și icoane din lumea românească. („Limba, portul și moșia“). Doine și strigături populare: De pe Murăș; De pe Têrnave; De pe Olt; De pe Someș; De pe Criș; Din părțile Năsăudului; Din Munții Apuseni; Din Bănat; Din Țeara-Oașului; Din Bihor; Din Bucovina, România (Oltenia și Moldova), Basarabia și Macedonia. Revașul Nostru, cronica întâmplărilor din Septemvrie 1897 — Sept. 1898, se extinde pe 47 pagini, cu următorii subtitluri: Causa națională, afaceri culturale, afaceri bisericești, afaceri economice, fruntași români morți, dela frați, stări grele pretutindeni, etc. Economic: Cum s'ajungem la mai bine? — Unele reguli pentru grijirea sănătății. — Povește. De ris. Tirgurile din Ungaria și Transilvania etc. Ilustrațiuni. 1. Andreiu Murășianu, portret. 2. Casa în care s'a născut A. Murășianu. 3. Un băiaș român, din Bucium-Șasa. 4. Dela Stâna-de-Vale: Reședința și capela Episcopului Pavel. 5. Un Român „mărginean“ călare. 6. O Româncă din jurul Sibiului. 7. O fetiță (coristă) din Bistrița. 8. O familie din Bănat. 9. O păreche tinăra din Suciul-de-sus (între Lăpuș și Cibeleș). 10. Un țăran român din Bănat. 11. Scenă din Seliște (I. Sibiu). 12. Dela Stâna-de-Vale: case de locuit pentru oaspeți. 13. Români din Siria (I. Arad). 14. Dela Stâna-de-Vale: „Biserița“ (o stâncă). 15. — „Moara dracului“ 16. † W. E. Gladstone (portret). 17. † Prințul de Bismarck. 17. Împărăteasa-Regină Elisabeta.

„Călimdarul Poporului“ se poate procura la librăria soc. „Tipografia“ în Sibiu.

„*Amicul Poporului*“, care a intrat deja în anul XXXIX, de asemenea a progresat în mod îmbucurător. Acest vechiu calendar, cândva de incontestabilă valoare literară, decăduse în anii din urmă. Pus acum sub conducere nouă și mai conștiințioasă, ușor își va putea recuceri buna reputație ce a avut în trecut. Partea literară este întocmită pentru clasele mai culte și cuprinde: cronica anului trecut și o bine aleasă serie de bucăți literare, atât beletristice cât științifice. Un nou și folositor adaus este un mic șematism al autorităților (bis.-scolare), institutelor și societăților rom. din țară. Foarte bogate și frumoase sunt ilustrațiunile, dintre cari amintim — Portretele: A. Șaguna, I. St. Șuluț, Bărnuțiu, Alfonso XIII, Mak Kinley, căpeteniile resboiului american-spaniol, Bismarck, Henric de Prusia, Archid. Francisc Ferdinand, Impăr. Francisc Iosif și Impăr. Elisabeta, Princip. Carol și Elisabeta de România, Gladstone, Ebers; apoi Statua lui Honterus, gimnasiul din Brașov, vederi din București. — „*Amicul Poporului*“ se poate procura la W. Krafft în Sibiu. Prețul 40 cr.

„*Almanachul Învățătorului român*“, întocmit de Iosif Velcean, este o apariție calendaristică nouă, și fără îndoială binevenită statului nostru învățătoresc. Almanachul este arangiat cu multă îngrijire și ține cont de toate trebuințele practice ale învățătorilor și cantorilor noștri. El cuprinde afară de partea întocmită ca caiet de note școlare, un șematism al autorităților bisericești școlare, al reuniunilor învățătoresci, apoi un conspect al literaturii didactice, diferite tractate pedagogice. Instrucțiuni pentru învățători, biografiile unor bărbați binemeritați pentru școala română, și câte-va bucăți literare. Este de regretat numai că prestațiunile tipografiei nu stau pe același nivel cu ale redacțiunii. Almanachul se poate procura la editor în Resicza (Banat). Prețul 1 fl.

DIN DESPĂRȚĂMINTE.

Dintre Directorii despărțemintelor Asociațiunii până astăzi numai 14 au trimis raportul prevădit în regulamente despre activitatea despărțemintelor în anul 1897. Acele rapoarte s'au publicat succesive în extras, după ordinea în care au fost trimise, în Nrii I—IV ai „Transilvaniei“. Opt Directori din despărțeminte, cari încă au funcționat în anul trecut, n'au subșternut nici până acum raportul amintit, deși ar fi fost de dorit, ca dispozițiile stabilite în regulamente să nu rămână literă moartă. Ceea-ce însă nu s'a făcut în acest an, avem speranță că se va face la începutul anului următor.

Cu atât mai îmbucurătoare este împrejurarea, că în a. c. s'au înființat mai multe despărțeminte noue în părțile Bănatului, Bihorului și Sătmarului, despre cari la acest loc publicăm următoarele date:

Despărțământul Sătmarului cu sediul în Seini și-a ținut adunarea constituantă pentru organizare la 16 Februară a. c. în comuna numită. Delegat al comitetului central a fost numit dl George Pop de Basesci, sub al cărui presidiu desp. și-a ales comitetul cercual, care s'a constituit alegându-și ca president pe Dl Gavril Lazar de Purcareți, protopop în Sanislo. În 25 August despărțământul a ținut a doua adunare cercuală, cu care ocaziune, directorul de până acum abdicând, a fost ales în locul lui Dl George Șuta, protopop în Moftinul mic, iar secretar dl Dr. Vasile Lucaciu, preot în Șișești. Desp. are 1 membru pe viață și 27 ordinari, la olaltă 28.

S'au făcut dispozițiunile necesare pentru înființarea a 5 agenturi în cinci cercuri pretoriale, alegându-se conducătorii acelora, și totodată s'a decis a se face pașii de lipsă pentru ca la despărțământul Sătmarului să se încorporeze și comunele aparținătoare comitatelor Ugocea și Sabolciu.

Desp. Beiușului s'a înființat în adunarea dela 24 Februară a. c. ținută în Beiuș, sub conducerea dlui Paul Pap, avocat, în calitate de delegat al comitetului central. Cu această ocaziune s'a ales director al desp. Dl protopop Augustin Antal, cum și ceilalți membri ai comitetului cercual; s'au înscris 1 membru fondator, 1 membru pe viață și 57 ordinari. Dela această dată se începe activitatea comitetului cercual, care, spriginit de vrednica inteligență din Beiuș și giur, cum și de cea din Oradea mare, a făcut tot posibilul pentru splendida reușită a adunării generale a Asociațiunii, ținută la 27 și 28 August a. c. în Beiuș, adunare care va fi amintită în totdeauna cu drag în analele societății noastre, ca un mare eveniment cultural. Viul interes al acestui ținut față de Asociațiune se caracterizează prin neașteptata reușită în toate privințele a adunării generale și prin numărul mare al membrilor, care ați se ridică la: 6 membri fondatori, 2 membri pe viață și 86 ordinari, de

toți 94; fiind totodată și un număr frumos de membri ajutători pe teritoriul acestui despărțământ.

Desp. Lugoșului și-a ținut adunarea de organizare în 11 Iulie a. c. în Lugoș, sub presidiul Dlui Coriolan Bredicean, delegat al comit. central; de altfel Lugoșul și jurul seu are un număr respectabil de membri încă din vara anului 1896, când Asociațiunea își ținuse neuitata adunare generală acolo. Acel număr a crescut cu ocaziunea adunării de organizare și adi desp. acesta numără: 5 membri fondatori, 4 pe viață, 37 ordinari și mulți membri ajutători. Președintele desp. este Dl avocat Coriolan Bredicean.

Desp. Bocșei s'a organizat în adunarea ținută la 11 Septembrie a. c. în Bocșa-germană sub presidiul Dlui Ioan Budințan, avocat, delegatul comitetului central al Asociațiunii. Adunarea a fost foarte bine cercetată și este speranță, că interesul pentru cauză va crește neîntrerupt. Resultatul material a fost îmbucurător. Director al desp. a fost ales Dl Ioan Budințan. Membri ordinari 37 și ajutători de asemenea un număr mare.

Desp. I. din Torontal și-a ținut adunarea de constituire la 20 Septembrie a. c. în Sânt-Miclăușul-mare sub presidiul Dlui Dr. Nestor Oprean, avocat, delegat al comitetului central, înscriindu-se 35 membri, din cari 18 ordinari și 19 ajutători. De director al desp. a fost ales dl Paul Miulescu, protopresbiter în Comloșul mare.

Desp. Oraviței, compus din cercurile pretoriale Oravița, Iam și Moldova în comitatul Caraș-Severin, și-a ținut adunarea de organizare la 29 Octombrie în Oravița sub presidiul Dlui avocat Ilia Trăilă, delegatul comitetului central, participând un număr frumos de membri. Adunarea a ales director pe dl Ilia Trăilă și 4 membri în comitetul cercual. Membri fondatori s'au înscris 4, pe viață 8 (de mai înainte sunt 3) — de toți 11 —, membri ordinari solvind taxa de câte 5 fl.: 33 (cari n'au solvit încă taxa 26) ajutători 20, suma tuturor membrilor înscriși 104. Taxe s'au subșternut deja în sumă de 805 fl. Din aceste puține date se vede, că la Oravița însuflețirea pentru scopurile salutare ale Asociațiunii a fost la culme. Cea mai mare laudă se cuvine în primul loc Dlui delegat Ilia Trăilă și deasemenea tuturor celor-ce au ținut să arate în faptă atâta tragere de inimă, contribuind pentru „Asociațiune“, care numai în acel caz va putea lua un avânt mai însemnat, când toate despărțămintele, a căror activitate este până acum prea puțin însemnată, vor urma frumosul exemplu al Orăvicenilor, cari s'au angajat într'un mod atât de onorific la nobila luptă culturală, ce o poartă Asociațiunea noastră.

În timpul din urmă s'a organizat și desp. *Timișului* cu privire la care până la data de față n'au sosit încă rapoartele oficiale.

Nr. 223—4898.

PROCES VERBAL

din 12 August n. 1898. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii.

Președinte: I. M. Moldovan, președintele Asociațiunii.

Membrii prezenți: Dr. I. Beu, Dr. Corn. Diaconovich, I. Papiu, Dr. Ilarion Pușcariu, Iosif St. Șuluțiu și N. Togan.

Notar: Dr. I. Beu.

214.

Pentru *verificarea* procesului verbal al ședinței de ași

Se designează dnii: Dr. Corn. Diaconovich, I. Papiu și N. Togan.

215. (424—1898).

Secretarul I. prezintă *raportul* către adunarea generală despre *publicațiunile literare* române și activitatea literară a Asociațiunii în 1897—98.

Se primesce în textul aclus acestui proces verbal și se decide a se tipări.

216. (362—1898).

Dl *Daniil Stroia*, proprietar în Mercurea, se roagă a fi considerat pe anul curent numai de membru ordinar al Asociațiunii.

Dl *Daniil Stroia* se declară membru ordinar al Asociațiunii.

217. (397—1898).

Direcțiunea *despărțământului XXXII (D.-S.-Mărtin)* înaintează cu data 1 August a. c. *procesul verbal al adunării cercuale* dela 11 Iulie a. c. Din acesta se constată: 1. S'a prezentat raportul general al comitetului cercual și cel al cassarului pe 1896 și 1897 și ambele s'au luat spre scire. — 2. Pentru anul 1898 s'a fixat budgetul cu 8 fl., care sumă e a se acoperi din cele 20% statutare. — 3. S'a încasat; a) dela membri noui dnii Nicolau Costea, inv. în Boziaș și George Săbău, inv. în Șeica mare, 10 fl.; b) dela 4 membri vechi 20 fl. și c) dela 6 membri ajutători 6 fl. — în total 36 fl. — 4. S'a ales comitetul cercual pe un nou period de trei ani: president dl Vasile Zehan, iar membri în comitet dnii P. Nirăștean, Iac. P. Macavei, Sim. Căluț și Emil Pop. Comitetul cercual s'a și constituit inmediat, alegându-se vice-pres. Sim. Căluț, cassar Iac. P. Macavei, controlor Emil Pop și notar membrul ordinar V. B. Muntenescu. — 5. Delegați pentru adunarea generală dela Beiuș s'au ales dnii V. Zehan și P. Nirăștean.

Cu aceeaș dată înaintează și procesul verbal al ședinței comitetului cercual dela 31 Iulie a. c., în care s'au pertractat afaceri curente și

s'a raportat, că a mai încurs taxa pe 1898 dela trei membri ordinari vechi și câte 1 fl. dela trei membri ajutători — în total 18 fl.

La cassa centrală s'a trimis suma de 54 fl.

Procesul verbal al adunării cercuale dela 11 Iulie a. c. se ia spre scire. Proiectul de budget pe 1898 se aprobă. Dnii N. Costea și G. Săbău se declară membri ordinari. Alegerea și constituirea comitetului cercual se aprobă. Asemenea se ia spre scire și procesul verbal al ședinței comitetului cercual dela 31 Iulie a. c. — Primirea sumei de 54 fl. se confirmă.

218. (398 și 401—1898).

Mihaiu Pop, student în cl. V gimn., și *Aurel Vasilie*, stud. în cl. II. gimn., legitimează progresul în studiu făcut în 1897—98 și se roagă a li-se lăsa stipendiile și pe viitor.

Legitimarea se ia spre scire și cererea li-se încuviințează.

219. (402—1898).

Diracțiunea despărțământului XIII (Abrud) înaintează cu data 2 August a. c. *procesul verbal al adunării cercuale* dela 17 Iulie a. c. Din acesta se constată: 1. S'a prezentat raportul general al comitetului cercual și s'a luat spre scire. În legătură s'a votat proiectul de budget pe 1899 preliminarându-se la venite și erogațiuni 485 fl., pentru trebuințele despărțământului s'au preliminarat suma de 38 fl. 20 cr. — 2. S'a încasat suma de 251 fl. și anume: a) dela membri ordinari vechi 95 fl.; b) dela membri noi: Iuliu M. Montani, Iosif Magda, Teodor Dușa, I. Moldovan, Iuliu Pop, C. I. Irimie, Traian Radu, N. Motora și N. Cristea 45 fl.; c) dela membrul pe viață nou Dr. Laurențiu Pop 100 fl.; d) dela membri ajutători 5 fl. și e) dela contribuenți 6 fl. La cassa centrală s'a trimis suma de 212 fl. 80 cr. suma de 38 fl. 20 cr. s'a reținut pentru trebuințele proprii. — 3. S'au cetit disertațiunile: Țerancele române în susținerea portului și datinelor străbune, de Maria Cioban, și Țeranul și inteligentul și datorințele lor reciproce de Demetriu Goia; dșoara Sidonia Todescu a declamat poesia „Movila lui Burcel“. — 4. S'a ales comitetul cercual pe un nou period de trei ani: president dl Dr. V. Preda, iar membri în comitet dnii: Dr. Zosim Chirtop, Rom. Furduiu, D. Goia și Ioan Maior. — 5. Delegați pentru adunarea generală dela Beiuș s'au ales dnii Dr. Laur. Pop și Dr. Zosim Chirtop, suplent Paul Petru.

În comitiva sa directorul despărțământului atrage atențiunea comitetului central, că între textul maghiar și cel român al §-ului 40 al. a treia din Statute e o diferență esențială.

Procesul verbal al adunării cercuale dela 17 Iulie a. c. se ia spre scire; proiectul de budget pe 1899 se aprobă. Dnii amintiți sub 2. b) se declară membri ordinari. Primirea sumei de 212 fl. 80 cr. se confirmă; reținerea sumei de 38 fl. 20 cr. și alegerea comitetului cercual se aprobă. Referitor la diferența textului maghiar de cel român în §. 40 al Statutelor se observă, că diferența e o greșală de tipar, care însă nu alterează de loc, de oare-ce acel §. e numai o provocare la alt §, care cuprinde dispoziții detaiate și hotărâte.

220. (405—1898).

Alexandru Liuba, student la școala de sculptură din München, își legitimează cu data 4 August a. c. progresul făcut în 1897/98 și se roagă a i-se lăsa stipendiul de 100 fl. și pe viitor.

Legitimarea se ia spre scire și stipendiul se mai acoardă încă pe un an.

221. (406—1898).

Direcțiunea despărțământului VI (Sebeșul săsese) înaintează cu data 5 August a. c. *procesul verbal* al ședinței comitetului cercual dela 28 Iulie a. c., în care s'au pertractat afaceri curente, și pe cel *al adunării cercuale* dela 1 August a. c. Din acesta se constată: 1. S'au prezentat și luat spre scire raportul general al comitetului cercual și rațiociniul pe anul trecut. — 2. Din taxele de membri s'a încassat suma de 73 fl. 50 cr. 3. Pentru anul 1899 s'a statorit budgetul la intrate și eșite cu 170 fl. — 4. S'a ales comitetul cercual pe un nou period de trei ani și anume director dl Sergiu Medean, iar membri în comitet dnii Al. Dobrescu, Zev. Murășan, I. Oncescu și Avram David iunior. — 5. Delegați pentru adunarea generală dela Beiuș s'au ales dnii Dr. Pompiliu Isac, I. Oncescu și Dr. I. Elekes.

Directorul despărțământului în comitiva sa observă, că taxele încassate se vor trimite la cassa centrală în toamnă, când vor încurge și dela ceilalți membri.

Procesul verbal al ședinței comitetului cercual dela 28 Iulie a. c. și cel al adunării cercuale dela 1 August se iau spre scire. Proiectul de budget pe 1899 și alegerea comitetului cercual se aprobă. Relativ la taxele încassate se observă, că acelea sunt a se trimite de-odată cu procesul verbal, în care se

amintesc, pentru ca membri Asociațiunii să poată fi la timp provăduți cu bilet de legitimare. Se reacearcă deci direcțiunea despărțemântului a înainta taxele încassate.

222. (407—1898).

Direcțiunea despărțemântului XXIV (al Murășului) înaintează cu data 1 August a. c. *procesul verbal al adunării cercuale* dela 31 Iulie a. c. Din acesta se constată: 1. S'au prezentat și luat spre scire raportul general al comitetului cercual și rațiociniul cassei pe 1897—98. — 2. S'a statorit budgetul pe 1899 la întrate și eșite cu 92 fl. 30 cr., preliminarându-se pentru trebuințele proprii 15 fl. — 3. S'a încassat suma de 52 fl. 30 cr. și anume 40 fl. dela membri ordinari și 12 fl. 30 cr. dela membri ajutători. Suma de 42 fl. 30 cr. s'a trimis la cassa centrală, iar cu 10 fl. s'a premiat disertația de sub p. 4. — 4. Învățătorul Teodor Bogdan a cetit disertația „Pomăritul și foloasele lui“. — 5. Pentru a primi însărcinarea de-a reprezenta despărțemântul la adunarea generală din Beiuș, nu s'a aflat nimeni. — 6. S'a fixat un premiu de 5 fl. pentru acel învățător, care va dovedi mai mult progres în școala de pomi. — 7. S'a reales vechiul comitet cercual pe un nou period de trei ani. — 8. Ca loc pentru proxima adunare cercuală s'a fixat comuna Sângeorgiul de Murăș.

Procesul verbal al adunării cercuale dela 31 Iulie a. c. se ia spre scire. Proiectul de budget pe 1899, premiarea disertației menționate, statorirea premiului de 5 fl., alegerea comitetului cercual și fixarea locului pentru proxima adunare cercuală se aproabă. Primirea sumei de 42 fl. 30 cr. se confirmă.

223. (408—1898).

Dl *Trifon Miclea* trimite 8 fl. 62 cr. și anume 5 fl. ca taxă de membru ordinar nou dela dl *Damian Popescu*, preot în Ofcea (Bárányos), iar restul dela membri ajutători.

Se confirmă primirea sumei de 8 fl. 62 cr. și dl *Damian Popescu* se declară membru ordinar.

224. (409—1898).

Direcțiunea despărțemântului XXVII (Cohalm) înaintează cu data 4 August a. c. *procesul verbal* al ședinței comitetului cercual dela 1 Iuliu a. c., în care s'a statorit programul adunării cercuale, și pe cel *al adunării cercuale* dela 1 August a. c. Din acesta se constată: 1. S'au prezentat și luat spre scire raportul general al comitetului și rațiociniul cassei pe anul expirat. — 2. S'a încassat dela 8 membri vechi 40 fl. și dela 6 membri ajutători 6 fl. 90 cr. — în total 46 fl. 90 cr., din care sumă 40 fl. s'au

trimis la cassa centrală. — 3. Dl G. Repede, paroch în Homorod, a cetit disertația sa „Despre starea economică a poporului nostru românesc“, iar dl I. Bercean a cetit și explicat o broșura de I. Moța despre deprinderea poporului românesc cu negustoria. — 4. S'a statorit budgetul pe 1899 la întrate și eșite cu 46 fl. 5 cr. — 5. S'au luat măsuri pentru înființarea de agenturi. — 6. S'a decis, ca să fie rugat comitetul central, ca să trimită despărțământului câteva exemplare din Agrologia de Dr. G. Maior și câte un exemplar din Biografia lui Avram Iancu de Iosif St. Șuluțiu și Dietetica populară de Sim. Stoica. — 7. Delegați pentru adunarea generală s'au ales dnii N. Mircea și I. Mircea, suplenți I. Buzea și I. Bercean.

Procesul verbal al ședinței comitetului cercual dela 1 Iulie a. c. și cel al adunării cercuale dela 1 August a. c. se iau spre scire. Primirea sumei de 40 fl. se confirmă; proiectul de buget pe 1899 se aprobă. Relativ la rugarea de sub p. 6, se observă, că din Agrologie se trimite un exemplar pentru biblioteca despărțământului, iar celelalte doue opere, nefiind ele proprietatea Asociațiunii, nu se pot da gratuit. — În fine se recearcă direcțiunea despărțământului a convoca o adunare cercuală extraordinară pentru noua alegere a comitetului cercual, care trebuia să se efectuească în adunarea din 1 August a. c. conform Ș-ului 12 din Instrucțiunea Nr. 599—1897.

225. (410—1898).

Direcțiunea despărțământului XI (Blaj) înaintează cu data 2 August a. c. *procesul verbal* al ședinței comitetului cercual dela 30 Iulie a. c. și pe cel *al adunării cercuale* dela 31 Iulie a. c. Din cel dintâiu se constată, că s'au pertractat rapoartele agenturilor și raportul general, ce e a se presenta adunării cercuale, și s'a decis a se recomanda comitetului central rugarea agenturei din Lunca, ca taxele restante în suma de 7 fl. să se lase agenturei pentru procurarea unei tece. Din al doilea proces verbal se vede: 1. S'au prezentat și luat spre scire raportul general și rațiociniul cassei pe 1897—98. — 2. S'a proiectat budgetul pe 1898—99 la întrate și eșite cu 220 fl. — 3. S'a încassat dela 6 membri vechi 30 fl., dela 5 membri noi 25 fl. și dela 4 membri ajutători 7 fl. — în total 62 fl. S'au mai înscris și alți cinci membri noi, cari însă nu și-au achitat taxele. — 4. Delegați pentru adunarea generală dela Beiuș s'au ales dnii Dr. Aug. Bunea și Dr. V. Hossu. — 5. S'a ales comitetul cercual pe un nou period de trei ani și anume director dl I. German, iar membri în comitet dnii Dr. Aug. Bunea, V. Oltean, Dr. Vict. Szmigelski și Alexiu Viciu, funcționari dl Iuniu Br. Hodoș, cassar, Dr. Is. Marcu, controlor și

A. C. Domșa, notar. — 6. Dl I. F. Negruțiu a cetit o disertație „Despre grădina de legumi“.

Cu ocasiunea adunării cercuale s'a ținut și o expoziție de manufacturi țărănesci și s'au împărțit premii. — În comitiva sa direcțiunea despărțământului spune, că taxele încassate le va trimite de odată cu cele, ce se vor încassa mai târziu, dar și până atunci cei înscriși să fie primiți ca membri ordinari.

Procesul verbal al ședinței comitetului cercual dela 30 Iulie a. c. se ia spre scire și cererea agentu-rei din Lunca se încuviințează. Asemenea se ia spre scire și procesul verbal al adunării cercuale dela 31 Iulie a. c.; proiectul de buget pe 1898—99 și alegerea comitetului cercual se aproabă. Relativ la taxele încassate și la membri noi se observă: Taxele încassate sunt a se trimite la cassa centrală de-odată cu procesul verbal, în care se amintesc, pentru-ca membri să se poată provedé cu bilete de legitimare. Membri noi numai atunci se pot primi, când și-or achitat taxele. Se recearcă deci direcțiunea despărțământului a trimite taxele încassate și a indica, cari membri noi și-au achitat taxele.

226. (415—1898).

Petru Cosciuc, cancelist pensionat în Mediaș, se roagă cu data 7 August a. c., ca comitetul central să primească pe fiica sa Irina, elevă în clasa IV civilă, în internatul Asociațiunii scutindu-o de taxa de 200 fl.

Cererea nu se poate încuviința.

227. (486—1898).

Direcțiunea despărțământului XIV (Cluj) răspunde în legătură cu scri-soarea Nr. 307—1898, că a recercat comitetul Casinei române din Cluj, ca să predee fondul și biblioteca fostei societăți „Iulia“, dar că acesta nu este aplecat a satisface recercării.

Se decide a se recerca din nou comitetul Casinei române din Cluj, ca să extradee fondul și biblioteca „Iuliei“ în sensul §-ului 23 din Statutele acestei so-cietăți, iar dacă în termen de 30 zile nu va satisface, să se procedă pe calea legii.

228. (418—1898).

Dl *Iuliu Vlăduțiu*, director de bancă, cu data 10 August a. c. în-treabă, dacă poate DSa convoca adunarea cercuală a *despărțământului XXIII*

(Turda), de oare-ce alegerea DSale de director al despărțământului, în-
têmplată în adunarea din 1897, nu este încă aprobată.

Se decide a recerca pe fostul director dl Simeon Pop, protopop în Luna, ca să înainteze procesul verbal al adunării cercuale din 1897, căci la biroul Asociațiunii nu a intrat până acuma.

229. (417—1898).

Direcțiunea despărțământului XIV (Cluj) înaintează cu data 9 August a. c. *procesul verbal al adunării cercuale* dela 4 August a. c., din care se constată: 1. S'a prezentat raportul general pe anul trecut și s'a luat spre scire, dându-se comitetului cercual absolutoriu, cu observarea că fostul cassar să restituie o diferență de 1 fl. 18 cr. obvenită din greșală de adițiune. — 2. S'a încassat dela 8 membri vechi 40 fl., dela membrul nou dl Gavril Karsay 5 fl., iar dela dl Dr. Stefan Morariu 20 fl. pentru Casa națională. După adunarea cercuală s'au mai încassat 10 fl. dela alți 2 membri. Suma de 75 fl. s'a trimis la cassa centrală. — 3. Delegați pentru adunarea generală dela Beiuș s'au ales dnii Bas. Podoabă și N. Bobeș. — 4. S'a ales comitetul cercual pe un nou period de trei ani și anume director dl Vasile Indre, iar membri în comitet dnii Ioan Laslo, Tului Roșescu, Laurențiu Pascu și Mih. Albon.

Procesul verbal al adunării cercuale dela 4 August a. c. se ia spre scire. Primirea sumei de 75 fl. se confirmă. Alegerea comitetului cercual se aprobă. Dl Gavril Karsay se declară membru ordinar. De donațiunea de 20 fl., ce dl Dr. Stefan Morariu a făcut pentru Casa națională, se ia act cu plăcere.

230. (422—1898).

La propunerea bibliotecarului Asociațiunii

Se decide a se împărți gratuit cu ocasiunea adunării generale din Beiuș 150 exemplare din Povești din popor și 50 exemplare din Higiena copilului.

D. u. s.

Dr. Il. Pușcariu m. p.,
v.-președ.

Dr. Beu m. p.,
secretar II.

S'a verificat. Sibiiu în 16 August 1898.

Dr. C. Diaconovich m. p.

I. Papiu m. p.

Nic. Togan m. p.

Nr. 495—1898.

PROCES VERBAL

din ședința I a adunării generale ordinare a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român ținută în Beiuș la 27 August n. 1898.

President: I. M. Moldovan.

Notar: Dr. I. Beu.

1.

Premergând celebrarea serviciului divin în amândouă bisericile române din Beiuș, presidentul Asociațiunii I. M. Moldovan *deschide adunarea generală* la 11 ore a. m. în prezența unui număr public. După vorbirea presidială ia cuvântul dl Iosif Vulcan și salută adunarea generală în numele Românilor din Bihor.

Cuvântul presidial se va publica în organul societății. Asemenea se decide a se publica și vorbirea dlui Iosif Vulcan.

2.

Se prezintă *raportul general* despre activitatea comitetului central al Asociațiunii în 1897 împreună cu aclusele sale. Dl Dr. Augustin Bunea propune a se considera raportul general cetit, fiind tipărit și publicat în timpul regulamentar. Dl Dr. Ilarion Pușcariu propune a se da cetire raportului literar al secretarului I.

Se decide a se considera cetit raportul general și a se da cetire raportului literar la p. 5 al ordinei de zi.

3.

Urmând la ordinea de zi *alegerea comisiunilor*,

Se numesc: *a)* pentru examinarea raportului general dnii Iosif Vulcan, N. Ivan și Dr. Ilie Dăian; *b)* pentru examinarea rațiociniului pe 1897 și a proiectului de budget pe 1899 dnii Dr. Liviu Leményi, Dr. Coriolan Pop și Gerasim Domide; *c)* pentru studiarea proiectelor de regulamente înaintate spre aprobare dnii Dr. Ioan Suciș, Dr. Ioan Stroia și Gavrilă Precup; *d)* pentru înscrierea de membri și încassarea taxelor dnii Augustin Antal, Vasile Pap și Demetriu Negrean.

4.

Se prezintă trei *propuneri* incurse la presidiul Asociațiunii: *a)* dela despărțământul I pentru preliminarea unei sume, din care să se ajutoreze acele despărțăminte, cari doresc a desfășura o activitate mai roditoare, s. e. prin înființarea de biblioteci populare; *β)* dela dl Alimpiu Barbo-

lovici pentru schimbarea termenului ținerii adunării generale; γ) dela duii I. Baciú și I. Pop Reteganul pentru înființarea unei fundații „Andrein Murășanu“, din care să se premieze poesii, spre care scop fac o donațiune de 20 fl.; și δ) o rugare a comunei bisericesci din Băla pentru acordarea unui ajutor pe sama școalei confesionale gr. cat.

Propunerile se predau comisiunii exmise pentru studiarea proiectelor de regulament, iar rugarea de sub δ) comisiunii exmise pentru examinarea proiectului de budget.

5.

Se cetesc *telegramele de felicitare* sosite dela Excel. Sa Miron Romanul, arhiepiscop și metropolit, Onoriu Tilea, Sibiiu; Al. Filip, Baden-Baden; German, Hodoș, Blaj; Dr. Laurențiu Pop, Abrud; Porcius, Rodna-veche; Redacțiunea „Telegrafului Român“; Andr. Bârsean, Brașov; Virgil Onițiu, Brașov; Dr. Gavril Tripon, Bistrița; Popu, Budapesta.

Se ia act cu plăcere de aceste felicitări.

6.

Se presentă *disertația* întrată la termin „Pentru-ce nu pot ținé Românii concurența cu Ovreei?“ de Axente Sever.

Fiind autorul absent *disertația* nu se poate ceti, dar se dă cetire raportului literar al secretarului I.

7.

Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri și încassarea taxelor

Se amână pe ședința proximă.

Ședința se încheie la 12 1/2 o. m.

D. u. s.

I. M. Moldovan m. p.,
președinte.

Dr. Beu m. p.,
secretar II.

S'a verificat. Sibiiu, în 12 Septembre, 1898.

Dr. II. Pușcariu m. p.

P. Cosma m. p.

Dr. C. Diaconovich m. p.

I. Papiu m. p.

Dr. N. Vecerdea m. p.

I. Popovici m. p.

Nr. 496 - 1898.

PROCES VERBAL

din ședința II a adunării generale ordinare a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român ținută în Beiuș la 28 August n. 1898.

President: I. M. Moldovan.

Notar: Dr. I. Beu.

8.

Comisiunea exmisă pentru *înscrierea de membri* și încassarea taxelor raportează prin dl Augustin Antal, că s'au înscris 5 membri fundatori,

1 membru pe viață, 34 membri ordinari și s'a încassat suma de 474 fl. și 5 acții à 100 fl. Toți acești membri au fost primiți în o ședință extraordinară a comitetului central.

Spre scire.

9.

Comisiunea exmisă pentru examinarea *rațiociniului pe 1897 și a proiectului de budget pe 1899* raportează prin referentul său Dr. Coriolan Pop, că rațiociniul pe 1897 se află în ordine și în consonanță cu registrele și documentele. Pe baza referadei adunarea generală decide:

a) raportul general pe 1897 referitor la rațiociniu se ia spre scire;

b) se dă îndemnisare comitetului central pentru supraerogate;

c) rațiociniul pe 1897 se aproabă și se dă absolutoriu comitetului central pentru anul de gestiune 1897.

10.

Aceeași comisiune raportează și asupra *proiectului de budget pe 1899* propunând aprobarea acestuia.

Adunarea generală aproabă proiectul de budget pe 1899.

11.

Aceeași comisiune raportează și asupra *rugării comunei bisericesci din Băla* și propune a nu se lua în considerare, nefiind astfel de ajutoare preliminate în budgetul anului 1898. Față de propunerea comisiunii dl Dr. Vasile Hossu face contra-propunere în sensul de a se lua în considerare; iar dl Dr. Augustin Bunea propune a se preda rugarea din chestiune comitetului central.

Rugarea comunei bisericesci din Băla se transpune comitetului central.

12.

Comisiunea exmisă pentru examinarea *raportului general pe 1897* își prezintă raportul prin referentul său Dr. Ilie Dăian, care expune pe larg starea actuală a Asociațiunii, relevă faptul ridicării taxei de întreținere în internatul școlii de fete și insistă pentru înființarea despărțimintelor și dezvoltarea vieții și a activității lor.

În legătură cu acest raport dl Nicolau Ivan propune: „Taxa internatului pentru elevele dela școala de fete rămâne cu suma de 200 fl., cum a fost în anii trecuți, și urcarea la 250 fl. nu se încuviințează“.

Dl Basiliu Podoabă propune a se însăreina comitetul central cu inițierea unei colecte, din al cărei rezultat să se ajutoreze școlile populare lipsite.

Di Dr. Ilarion Pușcariu propune a se lua act cu mulțămită de donațiunile făcute pe sama Casei naționale.

Punându-se la vot propunerile, cele făcute de dnii N. Ivan și V. Podoabă au cățut, iar propunerile comisiunii și cea a dlui Dr. Ilarion Pușcariu s'au primit. Adunarea generală decide deci:

a) Raportul general pe anul 1897 se ia spre scire.

b) Se dă expresiune prin sculare condolenței pentru membri repositi ai Asociațiunii după consemnarea prezentată.

c) Comitetul central se autorisează, ca să publice un concurs pentru o scriere despre un subiect de istorie națională ori de natură înrudită.

d) Comitetul central se însărcinează a stăruii pe calea cuvenită pentru ștergerea taxelor de vamă impuse productelor noastre literare în Regatul român.

e) Pașii întreprinși de comitetul central întru executarea concludului adunării generale din 1897 relativ la ridicarea unei Case naționale și la înființarea unui internat de băieți se iau la cunoștință.

f) Adunarea generală dă expresiune protocolară recunoștinței sale față cu primii fundatori și donatori ai Casei naționale.

g) În raport cu concludul Nr. 20 luat în adunarea generală din 1897 comitetul central să se pună în legătură cu forurile noastre supreme bisericesc-școlare spre a culege datele despre școalele avisate la ajutor și să pornească pe basa acestor date cel puțin o mișcare morală în favorul școalelor sărace, până-ce va pute să le dea ajutor material.

h) Comitetul central să se pună în legătură cu celelalte societăți culturale ale noastre, spre a stabili între ele și Asociațiune un mai intim contact de frățietate, care să se manifesteze cel puțin la adunările generale ale fiecăreia.

i) Comitetul central să înceapă înființarea secțiunilor literare prevăzute în §. 2 al Statutelor.

13.

În legătură cu raportul general di Dr. Augustin Bunea, afirmând, că propunerea DSale făcută numai verbal în adunarea generală din 1897

în chestiunea Casei naționale, nu i-s'ar fi stilizat corect, roagă adunarea generală, ca să constate, că ar fi propus „ca comitetul central al Asociațiunii să se pună în conțelegere cu susținătorii gimnasiilor românesci din patrie, pentru-ca corpurile didactice dela aceste școli să adune cu concursul despărțemintelor din respectivele ținuturi toate obiectele, cari merită și trebuie să se adune într'un muzeu. Când apoi numărul acestor obiecte adunate în localurile gimnasiilor noastre va fi atât de mare, încât din acelea să se poată forma un muzeu etnografic și istoric, atunci să se clădească și casa, adecă edificiul muzeului acestuia“.

Adunarea generală prezentă nu poate constata cele petrecute în adunarea generală din Mediaș, dară ia act de cererea dlui Dr. Bunea.

14.

Comisiunea exmisă pentru studiarea *proiectelor de regulamente* își înaintează prin referentul său Dr. Ioan Stroia raportul, pe basa căruia adunarea generală decide:

a) Proiectul de regulament pentru adunările generale se primesce cu următoarele modificări ale textului prezentat: α) alineatul 2 din §. 5 „și sunt în posesiunea biletului de legitimare“ se eliminează; β) în §. 6, alineatul I, șirul 2, să se țină în loc de „§ 17 i“ § 17 l, iar în șirul 3, în loc de „(§ 8)“ (§ 7); γ) în § 7, șirul 4, să se cetească în loc de „(St. § 17 i)“ (St. § 17 l); δ) § 18 se eliminează;

b) Proiectul de regulament al afacerilor interne ale comitetului central al Asociațiunii se primesce cu următoarele modificări ale textului prezentat: α) § 17 se schimbă astfel: În cas de paritate a voturilor dirimă votul președintelui. Îi stă însă în voie, ca pe lângă abținerea sa dela vot să convoace în restimp de 3 zile o ședință extraordinară, pentru a se discuta de nou și a se vota definitiv în chestiune; β) În § 20 șirul 5 să se țină: chestiunea se aduce spre deciderie în o ședință a comitetului, *compusă din aceiași membri, cari au participat și la cea anterioară*, care etc.; γ) Alineatul 2, din § 23 va fi: cassarul, bibliotecarul, archivarul și economul cel puțin 1 oară, secretarul I și II cel puțin 2 oare, iar cancelistul cel puțin 3 oare; δ) § 57 se modifică astfel: Acest regulament se pune în aplicare imediat și se va

puté modifica la propunerea comitetului central numai în adunarea generală a Asociațiunii prin majoritate de voturi.

c) Proiectul de regulament al afacerilor interne pentru despărțemintele Asociațiunii se primesce cu următoarele întregiri ale textului prezentat: *α)* La § 48 se adaugă un alineat nou de cuprinsul: Despărțemintele însă pot aranja petreceri, producțiuni etc. și în favorul promovării intereselor culturale locale. De atari venite dispune despărțemântul conform bugetului stabilit din cas în cas și așterne rațiociniu separat comitetului central; *β)* Textul §-lui 52 va fi: Acest regulament întră în vigoare imediat și se va poté modifica la propunerea comitetului central în adunarea generală a Asociațiunii prin majoritatea absolută a voturilor.

15.

Tot comisiunea pentru studiarea proiectelor de regulament raportează și asupra *propunerilor* expuse în p. 4 al procesului verbal din ședința I, dintre cari cea a despărțemântului I referitoare la votarea unei sume speciale pentru bibliotecile populare, în vederea bugetului votat pe 1899 și a regulamentului pentru despărțeminte, s'a retras prin delegatul dl N. Bogdan.

Pe baza referadei adunarea generală decide:

Propunerea dlui Alimpiu Barbolovici relativ la schimbarea termenului ținerii adunării generale se transpune comitetului central, în competența căruia cade fixarea termenului.

Tot comitetului central se transpune și propunerea și donațiunea de 20 fl. a dlor I. Baciú și I. Pop-Reteganul cu îndrumarea, ca să studieze chestiunea și la proxima adunare generală să facă propunere pozitivă.

16.

Urmând la ordinea Țilei *alegera secretarului I* al Asociațiunii

Se alege, la propunerea comitetului central, prin aclamațiune dl Dr. Corneliu Diaconovich.

17.

Pentru *alegera președintelui, vicepreședintelui și a comitetului central* dl Dr. Remus Roșca propune și adunarea generală alege o comisiune

de 9, constătătoare din dnii: G. Pop de Basesci, N. Zigre, Alimp. Barbolovici, N. Garoiu, Aug. Antal, Dr. Liviu de Leményi, Dr. Aug. Bunea, Dr. N. Vecerdea și Dr. Corn. Diaconovich, care să compună o listă de candidați. Spre acest scop se suspende ședința pe 5 minute. După re-deschiderea ședinței la propunerea comisiunii candidătore adunarea generală

Alege prin aclamațiune: președinte pe dl I. M. Moldovan, vice-președinte pe dl Dr. Ilarion Pușcariu, iar membri ordinari în comitetul central pe dnii I. Papiu, Partenie Cosma, Zacharia Boiu, Leontin Simonescu, Dr. Remus Roșca, N. Ivan, I. V. Russu, Iosif St. Șulutiū, I. Crețu, Onoriu Tilea, Dr. Corneliu Diaconovich, N. Togan, și membri suplenți pe dnii Dr. Ilie Beu, G. Dima, I. Popovici, G. Maxim, Dr. Ilie Dăian și Dr. Octavian Russu.

18.

Defigerea locului pentru proxima adunare generală

Se concrete comitetului central.

19.

Cu verificarea proceselor verbale ale ședințelor adunării generale

Se încredințează acei membri prezenți ai Asociațiunii, cari își au locuința în Sibiiu.

20.

Se cetesc *telegramele de felicitare*, cari au sosit după ședința I, și anume dela: Il. Sa Ioan Mețian; Il. Sa Dr. Demetriu Radu; Paul Oltean, Hațeg; preotul Băliban, Acoș; Dr. Ioan Nedelcu, Oravița; Românii din despărțământul Lugoșului; Dr. Stefan Morariu și Gavril Carșai, Elöpatak; Cornel Lazar, parochul Almașului; Dr. Novac, Roșiu, Dr. Ancu, Boboroni, Balanescu, Biserica-albă; Românii din Abrud; Laslo, Emeric Pop, Dr. Ilea, Pascu, Cluj; Agentura Asociațiunii din Tohanul vechiu; G. Lupșa, Saagh; Românii din Hălmagiu și jur; Dr. Pop, Năsăud; G. Augustini, Romanul, Roșiescu, I. Petros, I. Petrovics, I. Niger, Toma Belu, N. Marcu, Dr. Stefan C. Pop, G. Telescu, Sava Raicu, Dr. T. Popescu, Ceontea, Iuliu Herbay, Dr. Il. Precupaș, Dr. P. Opre, Dr. Sever Ispravnic, G. Telescu iun., I. Rațiu, G. Popovici, Eug. Beleş, Arad; Românii din Deva; Axentie Sever, Brașov; parochul Horvath, Oradea mare; Iosif Roman, Oradea mare; Dr. Rațiu, Sibiiu; Patriciu și Elena Barbu, Reghinul săsesc; Dr. Putici, Hamsea, Toma Octavian, Dr. Grecu, Dr. Nicola, „Timișiana“, Rotariu etc., Timișoara; Calciunariu, Orșova; Zacharia Boiu, Reghinul săsesc; Dr. Iacob Maior, Dr. I. Maior, Dr. Iacob Radu, Dr. D. Florescu, Dr. Isidor Pop, Dr. Petroviciu, Iosif Jorga, I. Vidu, Joandrea, Martinescu, Tiberiu și Caiu Bredicean, Giurgiu, Lugoș; Dr. Russu, Sibiiu; Elena Petrașcu și Dr. Vasile Bologna, Sibiiu; Funcționarii „Albinei“, Sibiiu; Redacțiunea „Tribunei“ și a „Foaiei poporului“; Moldovan, Anton, Borgovan, Constanța.

Spre plăcută scire.

21.

Președintele *incheie adunarea generală*, mulțămind acelor domni, cari au aranjat frumoasele festivități, și dorind ca lucrarea săvârșită să lase urme trainice în părțile Bihorului. — Cuvântului presidial răspunde părintele A. Palladi din Feniș aclamând comitetul central.

D. u. s.

I. M. Moldovan m. p.,
președinte.

Dr. Beu m. p.,
secretar II.

S'a verificat. Sibiu în 12 Septembrie 1898.

Dr. II. Pușcariu m. p.

P. Cosma m. p.

Dr. C. Diaconovich m. p.

I. Papiu m. p.

Dr. N. Vecerdea m. p.

I. Popovici m. p.

Nr. 545—1898.

PROCES VERBAL

din 28 August 1898. Ședința extraordinară a comitetului central al Asociațiunii, ținută în Beiuș.

Președinte: **I. M. Moldovan**, președinte al Asociațiunii.

Membri prezenți: Partenie Cosma, Coriolan Bredicean, Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. Remus Roșca, I. Papiu și Leontin Simonescu.

Notar: **Dr. Corn. Diaconovich**.

231.

Secretarul I aduce la cunoștința comitetului central, că s'au *inscris membri* fondatori: dñii George Lazar, avocat în Vinga, Teodor Oancea, notar în B.-Lazur, Paul Papp, avocat în Beiuș, Demetriu Negrean, comerciant în Beiuș și Nicolau Criste, proprietar în Beiuș; membru pe viață: dl Dr. Coriolan Popp, avocat în Oradea mare, iar membri ordinari: dñii Teodor Andru, preot, Terențiu Popovici, notar, Ioan Pop, preot, Teodor Kövári, preposit, Georgiu Juhász, canonic, Moise Nesu, canonic, Artemiu Șarkadi, canonic, Nicolau Zigre, avocat, Toma Păcală, protopresbiter, Dr. Florian Duma, avocat, Iustin Ardelean, redactor, Aurel Lazar, avocat, Dr. Nicolau Popovici, medic, Iosif Vulcan, membru al Acad. rom., Dr. Demetriu Kiss, avocat, George Pop, act. comit., Dr. Ioan Comșa, medic, Iosif Botto, notar, Augustiu Pop, pădurar, Ilie Frențiu, notar, Alexandru Pelle, preot, Iguatie Sutha, pădurar, Miron Botișel, preot, Mihai Ciura, învățător, Dr. Ioan Buna, avocat, Ioan Moga, învățător, George Bogdan, preot, Petru Bogdan, învățător, Traian Morcan, jurist, Danil Maiorescu, notar i. r., George Brătean, funcționar, Gavril Lungu, preot, Ioan Erdélyi, apotecar, Maria Sfetea, profesoară, Ioan Mihalca, preot, și Mochiu Vancea, preot.

Domnii amintiți se declară membri fondatori, respective membri pe viață sau ordinari ai Asociațiunii.

232.

Pentru verificarea procesului verbal al ședinței de ađi

Se designează dnii: Partenie Cosma, Dr. Remus Roșca și I. Papiu.

D. u. s.

I. M. Moldovan m. p.,
președinte.

Dr. C. Diaconovich m. p.,
secretar I.

S'a verificat. Sibiiu în 19 Septembrie 1898.

I. Papiu m. p.

P. Cosma m. p.

Dr. Remus Roșca m. p.

Nr. 546—1898.

PROCES VERBAL

din 16 Septembrie 1898. Ședința extraordinară a comitetului central al Asociațiunii.

Președinte: Dr. Ilarion Pușcariu, v.-preș. Asociațiunii.

Membrii prezenți: Zacharia Boiu, Partenie Cosma, Dr. Cornel Diaconovich, I. Papiu, I. V. Russu, Dr. Remus Roșca, Leontin Simonescu, Iosif St. Șuluțiu și N. Togan.

Notar: Dr. Beu.

233.

Di Dr. Ilarion Pușcariu, vice-presidentul Asociațiunii, arată că s'a simțit dator a convoca această ședință din tristul incident al *morții Maiestății Sale împărăteasa-regină Elisaveta* și roagă comitetul central, ca să dea expresiune durerii și condolenței sale pentru această pierdere simțită de toate popoarele monarhiei austro-ungare și în deosebi de poporul român de sub sceptrul dinastiei Habsburgice.

Comitetul central dă expresiune durerii și condolenței sale prin ridicare și decide a se trimite Maiestății Sale împăratului-rege Francisc Iosif I o adresă de condolență. Cu redactarea acesteia se încredințează biroul comitetului central.

233 a.

Verificarea acestui proces verbal

Se încredințează dlor Zacharie Boiu, Partenie Cosma și Dr. Cornel Diaconovich.

D. u. s.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
vicepreședinte.

Dr. Beu m. p.,
secretar II.

S'a verificat. Sibiiu în 19 Septembrie 1898.

Z. Boiu m. p.

Dr. Cornel Diaconovich m. p.

P. Cosma m. p.

Nr. 588—1898.

PROCES VERBAL

din 22 Septembrie n. 1898. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii.

Președinte: Dr. Ilarion Pușcariu.

Notar: Dr. Beu.

Membrii prezenți: Zah. Boiu, Part. Cosma, Dr. Corn. Diaconovich, I. Crețu, I. Papiu, Dr. Remus Roșca, I. V. Rusu, Leontin Simonescu, Ios. St. Șuluțiu, N. Togan.

234.

Pentru *verificarea* procesului verbal al ședinței de adi

Se desighează dnii: I. Crețu, I. Papiu și Leontin Simonescu.

235. (558—1898).

Secretarul II prezintă *protocoalele adunării generale*, ținută la 27 și 28 August a. c. în Beiuș, din care se constată, că adunarea generală:

a) a luat spre scire raportul general pe anul 1897; (concl. 12 a);
 b) a dat comitetului central absolutiv pentru rațiociniile anului 1897 și indemnizare pentru supraerogatele făcute; (concl. 9, a — c);
 c) a aprobat întocmai proiectul de budget al Asociațiunii pe anul 1899 (concl. 10);

d) a ales cu mandat de 3 ani (concl. 17): președinte pe dl I. M. Moldovan, vice-președinte pe dl Dr. Ilarion Pușcariu, iar în comitetul central ca membri ordinari pe dnii Zah. Boiu, Part. Cosma, I. Crețu, Dr. Corn. Diaconovich, N. Ivan, I. Papiu, Dr. Rem. Roșca, I. V. Rusu, Leontin Simonescu, Ios. St. Șuluțiu, On. Tilea și N. Togan, — și ca membri suplenți pe dnii Dr. I. Beu, Dr. E. Dăian, G. Dima, G. Maxim, I. Popovici și Dr. Oct. Russu;

e) a ales secretar I pe viață pe dl Dr. Corn. Diaconovich; (concl. 16.);

f) a aprobat cu mici modificări „Regulamentul afacerilor interne ale comitetului central“, „Regulamentul afacerilor interne ale despărțimintelor“ și „Regulamentul pentru adunările generale al Asociațiunii“; (concl. 14.)

g) a autorizat comitetul central, ca să publice un concurs pentru o scriere despre un subiect de istorie națională ori de materie înrudită; (concl. 12, c.)

h) a însărcinat comitetul central a stăruii pe calea convenită pentru ștergerea taxelor de vamă impuse produselor noastre literare în Regatul român; (concl. 12 d.)

i) a îndrumat comitetul central, să înceapă înființarea secțiunilor literare; (concl. 12, i.)

k) a decis, ca comitetul central să se pună în legătură cu celelalte societăți culturale ale noastre, pentru a stabili un contact mai intim între ele și Asociațiune; (concl. 12, *h*.)

l) a luat act de pașii întreprinși de comitetul central relativ la ridicarea Casei naționale și a internatului de băieți și a dat expresiune protocolară recunoștinții sale față cu primii fondatori și donatori ai Casei naționale; (concl. 12, *e, f*.)

m) în raport cu concludul Nr. 20 din 1897 a dispus, ca comitetul central să se pună în legătură cu autoritățile noastre bisericesci spre a culege date despre școalele avisate la ajutor și să înceapă o mișcare pentru sprijinirea acestora; (concl. 12, *g*.)

n) a transpus la comitetul central spre deliberare:

a) cererea comunei bisericesci din Băla pentru un ajutor pe sama școlii sale; (concl. 11.)

β) propunerea și donațiunea de 20 fl. a dlor I. Baciș și I. Pop-Reteganul pentru crearea unui fond pentru premiarea de lucrări poetice (concl. 15) și

γ) propunerea dlui Alimpiu Barbolovici, ca adunările generale să se țină pe viitor la alt termen (concl. 15); și în fine

o) a încredințat comitetul central cu defigerea locului adunării generale proxime. (concl. 18).

ad *a—e)* se ia act; budgetul aprobat se predă cassarului pentru conformare;

ad *f)* se dispune tipărirea regulamentelor în textul modificat;

ad *g—k)* se însărcinează secretarul I: să înainteze o propunere pentru publicarea concursului, să redigeze cererile necesare în cauza ștergerii taxelor de vamă impuse productelor noastre literare în România,

să elaboreze un proiect pentru înființarea secțiilor literare și

să înainteze propuneri pentru stabilirea unui contact mai intim cu celelalte societăți culturale rom. din țară;

ad *l)* biroul se însărcinează a aduce la cunoștință fondatorilor și donatorilor Casei naționale mulțăminta protocolară a adunării generale;

ad *m)* se predă biroului spre conformare;

ad *n)* se așteaptă propunerile biroului, și în fine

ad *o)* se ține în evidență.

236.

În legătură cu concludul Nr. 233 din şedinţa comitetului dela 16 Septembrie a. c.

Se autorisează cassarul a acoperi spesele, ce se vor efectui cu adresa din chestiune.

237 (552—1898).

Delegaţii exmişi prin concludul Nr. 102 din şed. dela 12 Maiu a. c. ca reprezentanţi ai Asociaţiunii la *adunarea iubilară a Reuniunii transilvane pentru cunoştiinţa ţării* îşi prezintă raportul despre împlinirea misiunii lor. În legătură se aşterne şi expensariul de spese al domnului Dr. C. Diaconovich.

Raportul se ia cu plăcere spre scire. Dlui Dr. C. Diaconovich i-se asemează suma de 27 fl. De renunţarea dlui Dr. Ilarion Puşcariu la rebonificarea speselor se ia act cu mulţămintă.

238. (520—1898).

Secretarul I şi al II, cassarul şi archivarul, ca substitut al bibliotecarului, îşi prezintă *expensariul speselor* avute la adunarea generală din Beiuş.

Se asemează secretarului I 35 fl. 20 cr., secretarului II 42 fl. 40 cr., cassarului 34 fl. 20 cr., şi archivarului 16 fl. 80 cr.

239. (464—1898).

Direcţiunea şcoalei gr. or. din Apoldul inferior cere cu data 25 August a. c. din depositul Asociaţiunii *cărţi* pe sama bibliotecii şcolare.

Se dăruiesce bibliotecii din chestiune câte un exemplar din: a) B. Baiulescu, Despre necesitatea promovării şi protecţionării meseriilor între Români; b) S. Stoica, Higiena copilului; c) I. Pop-Reteganul, Poveşti din popor.

240. (421—1898).

Se prezintă cererile întrate în urma concursului publicat sub Nr. 421—1898 pentru *conferirea* a doue *stipendii* de câte 60 fl. din fund. „I. Roman“ şi unul de 50 fl. din fund. „Dobâca“. Cereri întrate la timp 47, după termin 2.

Stipendiile de câte 60 fl. la an din fund. „I. Roman“ se conferă tinerilor Pavel Guşeilă Negrea din Poşorta, absolvent al cl. V. gimn., şi Ciprian Potcoavă din Vlădeni, absolvent al cl. VII. gimn.; sti-

pendiul de 50 fl. la an din fund. „Dobâca“ tinărului Gavril Todică din Iclodul-mare, absolvent al cl. VII. gimnasiale.

241. (541—1898).

Cancelistul Asociațiunii *Romul Simu*, cere ameliorarea remunerațiunii sale.

Cererea se predă unei comisiuni compuse din dnii Part. Cosma, Dr. Remus Roșca și Iosif Sterca Suluțiu.

242. (550—1898).

Diracțiunea școalei civile de fete aduce prin protocolul conferenței corpului didactic dela 19 Septembrie a. c. la cunoștință, că o nouă ordinațiune ministerială dispune, ca pe viitor 1. datele statistice școlare să se înainteze direct comisiunii centrale din Budapesta și 2. tipăriturile pentru înmatriculare și ținerea evidenței absențiilor să se procure dela tipografia universității reg. magh. sau să se tipărească după forma și mărimea celor edate de ministeriu.

Spre scire cu observarea, că conform concludului conferenței corpului didactic direcțiunea școalei se autorisează a face tipărituri nouă după forma și mărimea celor ministeriale, adaugând întră obiecte limba română.

243. (426—1898).

Diracțiunea despărțemântului XXV (Ludoș) înaintează cu data 12 August a. c. *procesul verbal al adunării cercuale* dela 7 August a. c., din care se constată:

1. S'a prezentat și luat spre scire raportul general și rațiociniul casei pe 1897, care se încheie cu un sald de 13 fl. 83 cr.

2. S'a statorit budgetul pe 1898 la venite și eșite cu 58 fl. 83 cr., preliminarându-se ca spese 5 fl.

3. S'a încassat: a) dela 3 membri vechi 15 fl.; b) dela membrul nou Dr. Iuliu Popescu 5 fl. și c) dela 2 membri ajutători 4 fl. — în total 24 fl. La cassa centrală s'a trimis suma de 20 fl.

4. S'a ales comitetul cercual pe un nou period de 3 ani și anume director dl V. Suciū, iar membri în comitet dnii Romul Orbean, I. Boeriu, V. Vlasa și N. Solomon.

5. Delegați pentru adunarea generală s'au ales dnii V. Suciū și I. Boeriu.

Procesul verbal al adunării cercuale dela 7 August a. c. se ia spre scire. Proiectul de budget pe 1898 și alegerea comitetului cercual se aproabă. Dl

Dr. Iuliu Popescu se declară membru ordinar. Primirea sumei de 20 fl. se confirmă.

244. (429—1898).

Direcțiunea despărțământului XII (Alba-Iulia) înaintează cu data 14 August a. c. *protocolul adunării cercuale* dela 1 August a. c., din care se constată:

1. Directorul a raportat despre cele petrecute dela adunarea ultimă încoace.

2. S'a încassat dela un membru vechiu 5 fl., dela membri noi Dr. Al. Fodor 5 fl. și Avram Stoian 2 fl. 50 cr., iar dela 10 membri ajutători 10 fl. — în total 22 fl. 50 cr.

3. Drept loc pentru proxima adunare cercuală s'a fixat comuna Cetea.

4. Delegați pentru adunarea generală dela Beiuș s'au ales domnii Dr. I. Marciac, și Achim Totoian.

5. Constatând directorul despărțământului, că dl Florian Russan administrează o sumă economisată de despărțământ, se decide a se face rațiociniu despre acești bani și reținând 20% restul să se trimită la cassa centrală.

6. Din cele 20% se preliminează: 10 fl. spese de cancelarie, 15 fl. pentru alte trebuințe, iar restul pentru ajutoare la meseriași.

7. S'a ales comitetul cercual pe un nou period de 3 ani și anume director dl Rubin Patița, iar membri în comitet dnii Dr. Al. Fodor, Dr. I. Marciac, Florian Rusan și Iosif Roman.

Cu aceeași dată s'a înaintat și *protocolul ședinței comitetului cercual* dela 14 August a. c., în care s'a constituit comitetul alegând cassar pe dl Dr. Al. Fodor și notar pe dl Dr. I. Marciac, și s'a decis, ca directorul să recerce pe dl avocat I. Muntean, ca să predee archiva și biblioteca despărțământului, ce s'ar afla la DSa.

Procesul verbal al adunării cercuale dela 1 Aug. a. c. se ia spre scire. Fixarea locului pentru proxima adunare cercuală și alegerea comitetului se aproabă. Aprobarea preliminarului se ține în suspens până după prezentarea rațiociniului pe 1897. Se recercă însă comitetul cercual a finalisa rațiociniul și a transpune la cassa centrală taxele încassate, pentru-ca membri să poată fi provăduți cu bilete de legitimare, respective cei nou înscriși declarați de atari.

Asemenea se ia spre scire și *protocolul ședinței comitetului cercual* dela 14 August a. c. și constituirea se aproabă.

245. (510—1898).

Directorul despărțământului VII (Alba-Iulia) aduce cu data 3 Sept. a. c. la cunoscință, că dl Florian Rusan, fost cassar al despărțământului, nu voesce a presenta rațiociniu despre banii administrați de DSa, ba reține chiar și sigilul despărțământului.

Biroul se însărcinează a provoca pe dl Florian Rusan, ca în termin de 15 zile să facă rațiociniul cuvenit și să-l prezenteze comitetului cercual din Alba-Iulia împreună cu sigilul. Despre acest conclus să se încunosciițeze și direcțiunea despărțământului XII.

246. (430—1898).

Direcțiunea despărțământului XVI (Selagiu) înaintează cu data 15 Aug. a. c. *protocolul adunării cercuale* dela 4 August a. c., din care se constată:

1. S'a prezentat și luat spre scire raportul general și rațiociniul cassei pe 1897. Din acest din urmă se remarcă, că despărțământul are un sald de 56 fl. 82 cr. și că administreează un fond al școalelor române selăgene în sumă de 804 fl. 74 cr.

La propunerea dlui Andreiu Cosma acest fond se va completa la 1000 fl. și se va transpune la cassa centrală pe lângă litere fundaționle.

2. S'a încassat: *a)* dela 6 membri vechi 29 fl.; *b)* dela membri noi Dr. Lad. Giurco, Dr. Ambrosiu Boitor, Augustin Dragoș, Iosif Orga și Mateiu Covaciu 25 fl. și *c)* dela membri ajutători 5 fl. — în total 59 fl.

3. S'a statorit budgetul pe 1899 la venite și eroğațiuni cu 72 fl. 01 cr.

4. S'a ales comitetul cercual pe un nou period de 3 ani și anume director dl Alimpiu Barbolovici, iar membri în comitet dnii Demetriu Suci, Dr. G. Pop, I. Serb și Augustin Vicaș.

5. Delegați pentru adunarea generală dela Beiuș s'au ales Alimp. Barbolovici și Dr. G. Pop.

6. Disertația dlui Dr. Elia Pop „Despre corurile figurale țărănesci“ nu s'a putut ceti din cauza timpului înaintat.

7. Cu ocașiunea aceasta s'au dat premii la 6 învățatori diligenți și anume dela dl G. Pop de Băsesci o vacă cu vițel și o scroafă cu porcei, dela dl Dr. I. Nechita 4 galbeni, dela dnii Al. Barbolovici, Andr. Cosma și N. Nilvan câte 10 fl. Dlor donatori s'a exprimat mulțămită protocolară.

Protocolul adunării cercuale dela 4 August a. c. se ia spre scire. Conclusul referitor la fondul școalelor române selăgene, proiectul de budget și alegerea comitetului cercual se aprobă.

De premiile distribuite cu ocașiunea acestei adunări se ia act cu plăcere și comitetul central exprimă

și din partea sa mulțămită marinimoșilor donatori. Relativ la taxele încassate se observă, că acelea sunt a se trinite de-odată cu protocolul, în care se amintesc; se reacearcă deci direcțiunea a le înainta, pentru-ca membri să poată fi provăduți cu bilete de legitimare și cei nou înscriși declarați de membri ordinari.

247. (432—1898).

Direcțiunea despărțământului XXVI (Reghin) înaintează cu data 16 August a. c. *procesul verbal al adunării cercuale* dela 17 Iulie a. c., din care se constată:

1. S'a prezentat și luat spre scire raportul general și rațiociniul cassei pe 1897.

2. S'a încassat: a) dela membri vechi pe 1897 fl. 5, pe 1898 fl. 65, b) dela membrul nou Ioan Pop, preot în Filpișul mare, 6 fl. din care 1 fl. pentru diplomă, și c) dela membri ajutători 3 fl. — în total 79 fl. Din această sumă 76 fl. s'au trimis la cassa centrală, iar 3 fl. s'au reținut.

3. S'au conferit doue premii à 15 fl. învățătorilor G. Maior și Gr. Bucur, rămânând ca în anul viitor să se distribue alte doue de câte 15 florini.

4. Delegați pentru adunarea generală dela Beiuș s'au ales dnii Patriciu Barbu și P. Uilăcan.

5. S'au ales în noul comitet cercual dnii P. Uilăcan, Patr. Barbu, Galacteon Șagău, Marcu Cetățian, Dr. Al. Ciusion, Dr. Aug. Chețian, Dr. I. Popescu, Sever Barbu, Ios. Popescu, Al. Têrnovean, Leo Popescu și Eug. Marinovici.

6. Din cauza timpului înaintat disertația „Fragmente din istoria Gurghiului ca cetate“ de S. Zehan nu s'a putut ceti; s'a decis însă a se trimite spre publicare în „Transilvania“

Procesul verbal al adunării cercuale dela 17 August a. c. se ia spre scire. Distribuirea celor două premii se aprobă. Relativ la alegerea comitetului cercual se cer deslușiri cu provocare la §. 43 din Statute. Disertația amintită s'a predat redacțiunii revistei „Transilvania“. Dl I. Pop se declară membru ordinar al Asociațiunii. Primirea sumei de 76 fl. se confirmă.

248. (434—1898).

Dumitru Ciuleu din Saschiz roagă comitetul central, ca să acordeze ficei sale Sultana, elevă în cl. III. civ., un stipendiu sau ajutor din fondurile Asociațiunii.

Cererea nu se poate încuviința.

249. (437—1898).

Dl *Andrieu Vodă*, paroch în Ormeniș, aduce la cunoscință cu data 18 August a. c., că e aplecat a se înscrie membru fondator, dacă i s'ar computa în taxa de 200 fl. toate taxele anuale plătite de DSa ca membru ordinar.

Fiind contrar §-ului 9 din Statute comitetul central nu poate primi propunerea dlui *Andrieu Vodă*.

250. (443—1898).

Direcțiunea despărțământului X (Brad) înaintează *protocolul adunării cercuale* dela 14 August a. c., din care se constată:

1. S'a prezentat și luat spre scire raportul comitetului, căruia s'a dat absolutoriu.

2. S'a încassat: *a)* dela membri vechi 105 fl.; *b)* dela membri noi G. Faur și Artemie Bălaș 12 fl., solvind dînșii câte un 1 fl. pentru diplomă, și *c)* dela membri ajutători 9 fl., — în total 126 fl.

3. Delegați pentru adunarea generală dela Beiș nu s'au putut alege.

4. S'a satorit bugetul 1898—99 la intrate și eșite cu 181 fl. 63 cr.

5. S'a ales comitetul cercual pe un nou period de 3 ani și anume director dl V. Dămian, iar membri în comitet dnii G. Părau, C. Costin, Dr. Pavel Opriș și Dr. I. Radu.

Directorul cere, să se asemneze pentru despărțământ 20% din suma de 128 fl. 63 cr. trimisă la cassa centrală.

Procesul verbal al adunării cercuale dela 14 August a. c. se ia spre scire. Proiectul de buget și alegerea comitetului cercual se aprobă. Dnii G. Faur și Art. Bălaș se declară membri ordinari. Primirea sumei de 128 fl. 63 cr. se confirmă. Pentru trebuințele despărțământului se asemnează %-ele co-răspundătoare, adică suma de 25 fl. 72 cr.

251. (451—1898).

Direcțiunea despărțământului XXIX (Mediaș) înaintează *protocolul adunării cercuale* dela 1 August a. c., din care se constată:

1. S'a prezentat și luat spre scire raportul general și rațiociniul casei pe 1897. Din rațiociniu se vede, că despărțământul are un rest de cassă de 16 fl. 80 cr. și în obligațiuni suma de 81 fl. Suma din urmă se va încassa și administra la cassa centrală.

2. S'a încassat dela 10 membri ordinari 50 fl. și dela 12 membri ajutători 10 fl. — în total 60 fl.

3. S'a constituit despărțământul pe un nou period de 3 ani alegându-se director I. Moldovan, vice-pres. Romul Mircea, notar Dr. I. Ivan, membri în comitet Al. Suciu și At. Popovicu.

4. Delegați pentru adunarea generală dela Beiuș s'au ales dnii At. Popoviciu și N. Racoția.

5. Budgetul pe 1898—99 s'a proiectat la venite cu 28 fl. 80 cr. și la spese cu 13 fl.

Protocolul adunării cercuale dela 1 August a. c. se ia spre scire. Alegerea comitetului cercual și proiectul de budget pe 1898—99 se aproabă. Dar se recearcă direcțiunea despărțământului a înainta taxele încassate, pentru a se puté provedé membri cu bilete de legitimare, observându-se că în general taxele să se trimită de-odată cu protocolul, în care se amintesc.

252. (466—1898).

Direcțiunea despărțământului XXX (Sighișoara) înaintează cu data 18 August a. c. *protocolul adunării generale* din 1 August a. c., din care se constată:

1. S'a prezentat și luat spre scire raportul general și rațiociniul casei pe 1897.

2. S'a încassat suma de 41 fl. 30 cr. și anume dela membri ordinari vechi 25 fl., iar restul dela membri ajutători. La cassa centrală s'au trimis 41 fl. 30 cr.

3. Dl Zaharie Ganea, preot în Ferihaz, a cetit o disertație despre chestiuni actuale. Adunarea cercuală a decis tipărirea și publicarea ei în diarele române.

Protocolul adunării cercuale dela 1 August a. c. se ia spre scire. Primirea sumei de 41 fl. 30 cr. se confirmă. Disertația din chestiune se predă redacțiunii „Transilvaniei“ spre eventuală întrebuințare. De oare-ce în sensul §-lui 12 din Instrucțiunea Nr. 599—1897 toate despărțămintele au a se reconstitui în 1898, iar despărțământul XXX nu a făcut-o, se recearcă direcțiunea despărțământului a convoca o adunare cercuală extraordinară spre scopul noiei constituirii.

253. (471—1898)

Direcțiunea casei de economii „*Olteana*“ din Viștea inferioară aduce cu data 31 August a. c. la cunoscință, că adunarea generală din acest an a votat pe sama *Casei naționale* suma de 50 fl. De oare-ce direcțiunea crede, că această sumă în anii viitori se va augmenta cu noue donațiuni, a hotărit a o păstra la „*Olteana*“.

Comitetul central ia act cu plăcere de donațiunea băncii „*Olteana*“ și este învoit, ca suma de 50 fl.

să rămână deocamdată ca depunere la numita bancă, dar libelul să se trimită la cassa Asociațiunii.

254. (501—1898).

Dl Dr. *Zosim Chirtop*, avocat în Câmpeni, trimite 54 fl. 34 cr. pentru achitarea datoriei lui Iosif Trif din Vidra-de-jos după arênda pe 1897.

Primirea sumei de 54 fl. 34 cr. se confirmă cu mulțămită. Despre achitarea acestei datorii se în-cunosciițează și dl Iosif Gomboș cu recercarea, să înainteze rațiociniul pe 1897.

255. (470—1898).

Direcțiunea despărțemântului Satmar înaintează *protocolul adunării cercuale* dela 25 August a. c., din care se constată:

1. S'au înscris membri noui dnii Dr. Felician Bran, Ludovic Marcus, Demetriu Pop, Coriolan Têrnovan, Vasile Ardelean, I. Têrnovan, Vasile Leșan, Ignațiu Szabó și Alexandru Pop, cari toți și-au achitat taxa de 5 fl. pe 1898 — în total 45 fl., care sumă s'a trimis la cassa centrală.

2. S'a ales comitetul cercual pe un nou period de 3 ani și anume director G. Șuta, secretar Dr. V. Lucaciu, cassar Lud. Marcus, controlor V. Ardelean, iar membri în comitet Dr. Felician Bran, V. Aderco, Gavr. Szabó și Alexiu Berinde.

3. S'a împărțit despărțemântul în 5 agenturi, dându-se fie-căreia un conducător.

4. S'a decis, ca comitetul cercual să se pună în conțelegere cu comitetul central pentru afiliarea comunelor din cotele Ugocia și Sabolciu.

Protocolul adunării cercuale dela 25 August a. c. se ia spre scire. Dnii amintiți se declară membri ordinari. Primirea sumei de 45 fl. se confirmă. Alegerea comitetului cercual se aproabă, asemenea și concludul relativ la agenturi.

256. (499—1898).

Dl *Trifon Miclea*, protopop în Satul-nou, trimite 34 fl. 55 cr. dela mai mulți membri ajutători și dela membri ordinari noui Onoriu Conopan și Iosif Morariu, preoți, și I. Raita și V. N. Bunda, proprietari.

Dnii amintiți se declară membri ordinari. Primirea sumei de 34 fl. 55 cr. se confirmă.

257. (522—1898).

Dl *Ioan Budințian*, avocat și delegat al comitetului central, înaintează cu data 12 Septembrie a. c. *protocolul adunării constituante a despărțemântului Bocșa*, ținută în 11 Septembrie a. c. în Bocșa germană. Din acesta se constată:

1. Dl delegat a deschis adunarea prin o vorbire ocașională, accentuând scopurile culturale ale Asociațiunii.

2. S'au înscris membri noi și și-au solvit taxa dnii; Maxim Popovici, C. Morariu, C. Once, C. Ciulă, Axentie Mureșan, P. Căzan, Simeon Jivoinovici, P. Popescu, Ecaterina Tismănariu, N. Cornean, Ioachim Jurca, G. Crăciun, Antoniu Sabin; P. Ieremia, G. Nicolaevici, Alexandru Căstean, Gr. Pocrean, Mateiu Bălan, N. Drăgălina, Petruț Tismănariu, I. Popovici, Biserica gr. or. română din Valeapai, I. Marcu, Iosif Birta, Ioachim Meda, Daniil Popovici, Al. Popovici, Aurel Spătariu, Toma Soare, Alexa Groza, Stefan Albu și Lazar Bălean.

3. S'a încassat dela 33 membri ordinari 165 fl. și dela 22 membri ajutători 24 fl., în total 189 fl., care sumă s'a trimis la cassa centrală.

4. S'a ales comitetul cercual și anume director dl I. Budințian, iar membri în comitet dnii Ioan Vulcan și Maxim Popovici, protopopi, Stefan Albu și Ioan Marcu, învățători.

Protocolul adunării constituante a despărțământului Bocșa ținută în 11 Septembrie a. c. se ia spre scire. Dnii amintiți se declară membri ordinari ai Asociațiunii. Primirea sumei de 189 fl. se confirmă. Alegerea comitetului cercual se aproabă. Dlui I. Budințian se exprimă mulțămîță pentru lucrarea săvîrșită în calitate de delegat.

D. u. s.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
vicepreședinte.

Dr. Beu m. p.,
secretar II.

S'a verificat. Sibiiu în 27 Septembrie 1898.

I. Crețu m. p.

L. Simonescu m. p.

I. Papiu m. p.

Nr. 589—1898.

PROCES VERBAL

din 6 Octobree 1898. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii.

Președinte: Dr. Ilarion Pușcariu.

Membri prezenți: Z. Boiu, Part. Cosma, I. Crețu, Dr. Corn. Diaconovich, N. Ivan, I. Papiu, Dr. R. Roșca, I. V. Rusu, Leont. Simonescu, Ios. St. Șuluțiu, N. Togan.

Notar: Dr. Beu.

258.

Cu *verificarea* procesului verbal al ședinței de aji

Se încredințează dnii: N. Ivan, Dr. Remus Roșca, și I. V. Rusu.

259. (541—1898).

Comisiunea exmisă prin concl. Nr. 241 din ședința dela 22 Septembrie a. c. își prezintă raportul său și în conformitate cu § 24 din Statute propune *îmbinarea postului de arhivar* cu acela al cancelistului și pe cel de econom cu acela al cassarului, având a beneficia începând cu 1 Ianuarie 1899 cancelistul de-o remunerație de 360 fl. și cassarul de 280 fl. la an.

Se primesce.

260. (584—1898).

Dna *Maria Cosma* a predat biroului Asociațiunii pentru muzeul etnografic, ce se va înființa în Casa națională, un rând de haine țărănești, primit dela dl avocat Dr. Gavril Cosma, care promite a trimite și alte costume din ținutul Bihorului.

Comitetul central ia act cu plăcere de donațiunea dlui Dr. Gavril Cosma și însărcinează pe economul cu conservarea lui. Totodată decide, ca primilor donatori ai muzeului etnografic să se comunice mulțăminta comitetului și pe cale publicistică, îndemnând publicul din toate ținuturile românești să urmeze exemplul dat de dnul Dr. Gavril Cosma, ca până la ridicarea Casei naționale Asociațiunea să dispună de o colecțiune cât mai completă a porțurilor românești din întreaga țară.

261. (413—1898).

Dl Dr. *G. Maior*, prof. de agricultură, cere a-i veni în ajutor la publicarea lucrării sale „*Manual complet de agricultură rațională*“ prin cumpărarea unui număr de exemplare din tom. II „Fitotechnia sau cultura specială a plantelor“, și a recomanda despărțimintelor sprijinirea publicațiunii sale.

În vederea concludului Nr. 104 din 12 Iulie 1897 și a recenziunilor favorabile, ce s'au publicat dela locurile cele mai competente asupra ambelor volume ale Agrologiei dlui Dr. G. Maior, se decide ca după-ce autorul va justifica, că a satisfăcut condițiunii din concludul amintit, să se cumpere din mijloacele Asociațiunii și din tom. II 100 exemplare cu prețul, în care cartea se vinde librarilor.

262. (585—1898).

Bibliotecarul raportează, că în urma sporului, ce-l arată biblioteca în timpul mai nou, s'a ivit lipsa de noue *dulapuri* pentru conservarea cărților și mai ales a colecțiunilor de diare.

Bibliotecarul se autorisează a comanda trei dulapuri noue și a așeza ȋiarele nearanjate în camera de lângă biroul Asociațiunii.

263. (542—1898)

Consistoriul archidieceșan gr. or. din Sibiu cu data 24 August a. c. aduce la cunoșcința, că pentru anul școlar 1898—99 a numit *catechet* la școala civilă de fete pe dl Mateiu Voileanu, asesor consistorial.

Spre scire.

264. (560 și 573—1898).

Pe sama *Casei naționale* dăruiesce reuniunea „*Speranța*“ din Borgo-Prund suma de 10 fl. și dl *Trifon Miclea*, protopop, 1 acție de-a institutului „*Concordia*“ din Uzdin în valoare nominală de 50 fl.

De ambele donațiuni se ia act cu mulțămită.

265. (562 și 581—1898).

Dl *Mihail Ittu*, silvicultor și membru pe viață al Asociațiunii, se înscrie membru fondator solvind ca I și II rată suma de 60 fl.

De înscrierea dlui Mih. Ittu se ia act cu plăcere.

Primirea sumei de 60 fl. se confirmă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

266. (559—1898).

Direcțiunea despărțemântului XXVII (Cohalm) cu data 26 Septembrie a. c. aduce la cunoșcința, că recercării comitetului central Nr. 409—1898 de-a convoca o adunare cercuală extraordinară spre scopul noiei constituirii, nu poate satisface, dar se va ține în evidență pentru anul viitor.

Spre scire.

267. (548, 549, 550 și 574—1898).

Direcțiunea școalei civile de fete înaintează:

1. *protocolul conferenței corpului didactic* dela 3 Septembrie a. c., din care se vede, că la examenul de emendare s'au prezentat trei eleve, dintre cari doue au fost promovate, iar una avisată la repetarea clasei;
2. *protocolul conferenței corpului didactic* dela 5 Septembrie a. c., din care se constată, că au făcut cu succes examen de primire trei eleve;
3. *protocolul conferenței corpului didactic* ținută în 15 Septembrie a. c. din incidentul repozării Maj. Sale Impărătesei-Regine Elisaveta;
4. *protocolul conferenței corpului didactic* dela 19 Septembrie a. c., din care se vede, că a) s'au pertractat afaceri curente; b) laboratorul chemic s'a instalat în o odaie din etagiul I și c) s'a modificat planul oarelor, aprobat de comitetul central prin concl. Nr. 163 din ședința dela 8 Iulie a. c., din motivul că noul catechet gr. or. Mateiu Voileanu a cerut, să i-se fixeze oarele de religie pentru fie-care clasă separat, nu grupat ca până acuma.

ad 1—3 se ia act; ad 4 spre scire cu observarea, că instalarea laboratorului chemic și modificarea planului oarelor se aprobă.

268. (572—1898).

Dl *D. R. Cordescu*, proprietar în Fofeldea, dăruiesce pentru museul Asociațiunii 44 monete vechi.

Se primesc cu mulțămită.

269. (566—1898).

Dl Dr. *Traian Putici*, protopop, cu provocare la hârtia comitetului central Nr. 329—1898, recomandă ca delegat pentru înființându-l despărțământ al Timișoarei pe dl *Em. Ungurean*.

Cu conducerea organizării unui despărțământ în Timișoara se încredințează dl *Em. Ungurean*.

270. (568—1898).

Dl Dr. *Nestor Oprean*, avocat și delegat al comitetului central, aduce la cunoștință, că despărțământul St-Miclăușul-Mare s'a organizat și înaintează *protocolul adunării constituante* ținută în 20 Septembrie a. c. Din acesta se vede:

1. Dl delegat a deschis adunarea prin o vorbire ocazională, în care a accentuat scopurile culturale ale Asociațiunii.

2. S'au înscris membri ordinari, solvind taxa de 5 fl., dnii: Paul Miulescu, protopop; Traian Stoicănescu, Teodor Halic, avocat; G. Oprean, Iuliu Vuia, Pavel Fumor, G. Mezin, Eremie Mezin iun., Virgil Negru, D. Blaga, Petru Băran, G. Funariu, Virgil Nicoli, Ioachim Muntean, Panaiot Frantescu și Silviu Bichician. S'au mai înscris 19 membri ajutători, cari au solvit câte 1 fl. — Peste tot s'a încassat suma de 99 fl. din care 97 fl. s'au trimis la cassa centrală.

3. S'a ales comitetul cercual și anume director dl Paul Miulescu, iar membri în comitet dnii Dr. Nestor Oprean, Dr. Laurian Luca, Traian Stoicănescu și Ioachim Muntean.

Raportul dlui Dr. Nestor Oprean și procesul verbal al adunării constituante a despărțământului St-Miclăușul-Mare se ia spre plăcută scire. Dnii amintiți se declară membri ordinari ai Asociațiunii. Primirea sumei de 97 fl. se confirmă. Alegerea comitetului cercual se aprobă. Dlui delegat se exprimă mulțămită pentru zelul desvoltat prin lucrarea sa în interesul Asociațiunii.

271. (577—1898).

Primarul oraşului Sibiiu cu scrisoarea sa ddto 27 Iulie a. c., — sosită la biroul Asociaţiunii în 5 Octobree a. c., comunică rescriptul ministrului de interne Nr. 601 din 19 Iulie a. c., care ia la cunoştinţă hotărîrea comitetului central de a nu mai primi spre distribuire suma pusă la dispoziţiune de societatea „Transilvania“ din Bucuresci pentru ajutoarea meseriaşilor români din patrie, declară însă, că nu se poate identifica cu punctul de vedere al comitetului central stabilit în concl. Nr 111 din 12 Maiu a. c. cu privire la admisibilitatea unor asemenea donaţiuni. Totodată ministrul, care dela început a pus în vedere suplinirea acestor ajutoare din cassa statului, invită comitetul, să înainteze o cerere în această privinţă, şi îl asigură, că o va considera cu toată prevenirea.

Comitetul central ia act de rescriptul dlui ministru al internelor Nr. 601 din 19 Iulie a. c. şi primmesce donaţiunea oferită pentru suplinirea sumelor date în trecut de societatea „Transilvania“ din Bucuresci pentru ajutorarea meseriaşilor români din patrie. Biroul se autorisează a înainta în acest înţeles o cerere către dl ministru, în care să se accentueze, că comitetul a aflat cu părere de rău, că dl ministru nu se poate identifica cu punctul de vedere al răspunsului din 12 Maiu a. c., de oare-ce crede, că acesta este în deplină consonanţă atât cu statutele Asociaţiunii, cât şi cu drepturile şi interesele ei naturale.

272. (418—1898).

La propunerea biroului Asociaţiunii

Cu organisarea despărţemântului XXIII (Turda) se încredinţează dl Iuliu Vlăduţiu, director de bancă.

D. u. s.

Dr. Ilarion Puşcariu m. p.,
vice-preşedinte.

Dr. Beu m. p.,
secretar II.

S'a verificat. Sibiiu în 11 Octobree 1898.

Ioan V. Rusu m. p.   **Nicolau Ivan** m. p.   **Dr. Remus Roşca** m. p.

Nr. 601—1898.

PROCES VERBAL

din 17 Octobree 1898. Ședința extraordinară a comitetului central al Asociațiunii.

Președinte: I. V. Rusu.

Membrii prezenți: Zah. Boiu, I. Crețu, Dr. Corn. Diaconovich, N. Ivan, I. Papiu, Dr. Remus Roșca, Leontin Simonescu și N. Togan.

Notar: Dr. Beu.

273.

Cu *verificarea* procesului verbal al ședinței de ași

Se încredințează dnii: Zah. Boiu, I. Crețu și Dr. Corn. Diaconovich.

274.

Dl *I. V. Rusu*, president ad-hoc, aduce la cunoștința comitetului central decedarea Excelenței Sale arhiepiscopul și mitropolitul *Miron Romanul*, membru fondator al Asociațiunii, și că din acest trist incident s'a dispus arborarea flamurei negre pe edificiul Asociațiunii. Totodată recearcă comitetul a mai lua și alte dispoziții potrivite.

Comitetul central dă expresiune condolenței sale prin ridicare și la protocol pentru pierderea distinsului prelat și membru fondator al Asociațiunii, și decide, ca în corpore să exprime condolența sa și consistoriului archidieceșan gr. or., precum și rudeniilor adunate în jurul înaltului defunct, și tot în corpore să iee parte la cortegiul funebral. Pe sicriu se va depune o cunună.

D. u. s.

Ioan V. Rusu m. p.

Dr. Beu m. p.,
secretar II.

S'a verificat. Sibiu în 22 Octobree 1898.

Z. Boiu m. p.

Dr. Corn. Diaconovich m. p.

Ioan Crețu m. p.

Nr. 623—1898.

PROCES VERBAL

din 23 Novembre n. 1898. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii.

Președinte: I. M. Moldovan.

Membri prezenți: Dr. Ilarion Pușcariu, vice-președ. Z. Boiu, Part. Cosma, I. Crețu, Dr. Corn. Diaconovich, N. Ivan, I. Papiu, Dr. Remus Roșca, I. V. Rusu, Leontin Simonescu, Ios. St. Șuluțiu și N. Togan.

Notar: Dr. I. Beu.

275.

Cu *verificarea* procesului verbal al ședinței de adi

Se încredințează dnii: I. Papiu, Leontin Simonescu și Ios. St. Șuluțiu.

276. (577—1898).

Vicepresidentul anunță, că în vederea campaniei, ce s'a început imediat după ședința din 6 Octobrie a. c. în diarele „Gazeta Transilvaniei“ și „Tribuna“ contra comitetului central pentru votul acestuia referitor la primirea sumei oferite de guvernul țării ca *stipendii pentru meseriași români*, — campanie care este cu atât mai păgubitoare pentru interesele Asociațiunii, pentru-că chiar acum sunt în organizare mai multe despărțăminte noue și se pregătesce o acțiune mai mare cu scop de a înmulți numărul membrilor Asociațiunii, iar de altă parte în vederea împrejurării, că comitetul nu s'a putut întruni pentru a lua dispozițiuni în această afacere, s'a vădut îndemnat a publica o rectificare pentru restabilirea adevărului și delăturarea răului, ce amenința interesele Asociațiunii.

Comitetul central, luând act de comunicatul vicepresidentului, 1. aprobă declarațiunea publicată în diare; și 2. dispune, ca să se publice și în organul Asociațiunii, ca să se arate și în mod oficial, că comitetul central nu a decis a cere subvenționarea Asociațiunii din partea guvernului, ci primirea unei sume oferite de guvern în repetite rânduri și puse la dispoziția Asociațiunii în mod necondiționat pentru ajutorarea meseriașilor români din țară.

277. (594—1898).

Dr. *George Maior*, prof. de agricultură, cu scrisoarea sa din 18 Octobrie a. c. arată că nu se poate conforma condițiunilor sub cari comi-

tetul central cu concludul Nr. 261 din 6 Octobree a. c. a încuviințat cumpărarea à 100 ex. din tomul II al scrierii sale „*Manual de agricultură rațională*“, de oare-ce aprobarea acestei scrieri ca manual de școală este împreună cu greutate și spese considerabile, iar spesele de tipar sunt atât de mari, încât prin vîndarea operei cu prețul, în care se dă librariilor, nu se vor pute acoperi. Cere deci, ca comitetul central să revină asupra acelor condițiuni și să cumpere exemplarele din tom. II în aceleași condițiuni, sub cari s'au cumpărat 100 ex. din tomul I.

Cererea nu se încuviințează.

278. (622—1898).

Secretarul I raportează, că *manipularea dotațiunii despărțemintelor*, provădută în §. 40 al Statutelor, în praxa de până acum a întimpinat multe greutăți și s'a făcut mai în fiecare despărțemînt în alte modalități. Propune deci, ca pentru stabilirea unei manipulări uniforme și pentru cruțarea speselor împreunate cu administrarea la cassa centrală și cu retrimiteră dotațiunii din chestiune, să se adreseze despărțemintelor un circular special, în care se arate, că în ce mod sunt a se manipula cele 20% menite pentru acoperirea trebuințelor despărțemintelor.

Comitetul central autorisează biroul să adreseze despărțemintelor un circular cu instrucțiunea, că cu începere dela 1 Ianuarie 1899 să rețină pentru trebuințele lor proprii 20% după sumele, ce vor încassa sub ori-ce titlu — afară de donațiunile cu menițiune specială și taxele membrilor fundatori și pe viață, — avînd a folosi sumele reținute în sensul budgetului aprobat și a administra eventualele economii la finea anului la cassa centrală.

279. (593.—1898).

Emil Petruț, măestru - tîmplar, presintă un preliminar, în sensul căruia ofere a face trei *dulapuri pentru bibliotecă* Asociațiunii cu prețul de câte 60 fl. unul, în total 180 fl.

Se acoardă oferentului facerea a trei dulapuri cu prețul de 180 fl.

280. (582—1898).

Dl *Sergiu Medean*, directorul despărțemîntului VI, raportează despre pertractarea *lăsămîntului Gregoriu Forró*, din Sebeșul săsesc. Se constată, că Grigoriu Forró a testat Asociațiunii 8000 fl. — pentru a se da stipendii la meseriași și studenți români din Sebeșul săsesc. Interesele acestui capital, depus la „Sebeșana“, compet văduvei până mai e în viață. Libelul de depunere s'a predat notarului public, care l-a transpus

judecătoriei cercuale cu recercarea, să dispună transcrierea lui pe numele Asociațiunii și apoi să-l predea acesteia.

Raportul dlui Sergiu Medean se ia cu mulțămită spre scire. Pentru copia testamentului se asemează suma de 2 fl. 95 cr.

281. (587—1898).

Dl *Florian Rusan*, fost cassar al despărțământului XII (Alba-Iulia) înaintează un libel de depunere despre 216 fl. 22 cr. și prezintă un fel de raționiu pe 1897—98. Trimite totodată și stampila despărțământului,

Se ia act de scrisoarea dlui Florian Rusan; primirea sumei de 216 fl. 22 cr. și a stampilei se confirmă. O copie a scrisorii dlui Florian Rusan se trimite, cu indicarea sumei trimise, la comitetul cercual cu recercarea, să examineze, dacă darea de samă e în consonanță cu documentele aflătoare la despărțământ, în care casă să se dea absolutoriu fostului cassar. Asemenea se trimite și stampila.

282. (590—1898).

Direcțiunea despărțământului XXIX (Mediaș) înaintează 50 fl. încasată ca *taxe pe 1898* cu ocaziunea adunării cercuale din 1 August a. c. dela 9 membri vechi și dela membrul nou dl Mihail Popovici.

Primirea sumei de 50 fl. se confirmă, iar dl Mih. Popovici se declară membru ordinar al Asociațiunii.

283. (595—1898).

Direcțiunea despărțământului I (Brașov) înaintează cu data 19 Oct. a. c. *procesele verbale* ale ședințelor comitetului cercual din 24 August și 23 Septembrie a. c. În prima ședință s'au pertractat afaceri curente și s'a decis, ca despărțământul la adunarea generală din Beiuș să fie reprezentat prin d-nii V. Voina, G. Șerban și N. Bogdan. În a doua ședință, pe lângă afaceri curente, 1. s'a luat act de mai multe donațiuni de cărți făcute de d-nii Al. Bogdan, Andr. Bârsean, Bibescu și Mircea Maior; 2. s'a raportat despre reconstituirea agenturei din Herman; 3. s'a luat cu plăcere spre scire ofertul d-lor P. Broștean și Corn. Aiser de-a solvi lunar 1 fl. pentru completarea bibliotecelor populare; și 4. s'a decis convocarea unei adunări cercuale extraordinare în decursul lui Octombrie în Brașov. Prin postă s'au primit 60 fl. taxe dela 9 membri vechi și dela membri noi I. Seniuce, Teoch. Alexi și d-na Marina Câmpian.

Ambele procese verbale se iau spre scire și concluzele aduse se aprobă. D-nii I. Seniuce și Teoch.

Alexi și d-na Marina Câmpian se declară membri ordinari. Primirea sumei de 60 fl. se confirmă.

284. (597—1898).

Direcțiunea despărțământului V (Seliște) înaintează cu data 10 Oct. a. c. *protocolul* ședinței comitetului cercual din 3 Oct. a. c., în care s'a decis înființarea de agenți comunală în Tilișca, Orlat și Gurariului.

Protocolul din chestiune se ia spre scire.

285. (599—1898).

Direcțiunea despărțământului „Bocșa“ așterne cu data 20 Oct. a. c. *protocolul* ședinței comitetului cercual din 15 Oct. a. c., în care s'a constituit comitetul alegându-se vice-pres. dl Maxim Popovici, cassar dl Axente Mureșan și controlor-notar dl Petru Ieremia.

Protocolul din chestiune se ia spre scire și constituirea comitetului se aproabă.

286. (606—1898).

Dl *Paul Miulescu*, directorul despărțământului St-Miclăușul-mare, roagă comitetul central a se pronunța asupra sediului biroului acelui despărțământ și cere autorizare de-a pute convoca ședințele comitetului cercual în B.-Comloș.

Dl Paul Miulescu se autorisează a convoca ședințele comitetului cercual în B.-Comloș. Chestiunea numirii despărțământului și a sediului biroului să se pertracteze în proxima adunare cercuală.

287. (607—1898).

Societatea de lectură a tinerimii gimnasiale din *Blaj* se roagă pentru trimiterea gratuită a „Transilvaniei“.

Cererea se încuviințează.

288. (609—1898).

Direcțiunea despărțământului II (Bran) cere cu data 26 Oct. a. c. asemnarea sumei de 85 fl. pentru acoperirea unor ajutoare puse în budgetul despărțământului și aprobate de comitetul central.

Suma de 85 fl. se asemnează.

289. (610—1898).

Direcțiunea despărțământului XIV (Cluj) roagă comitetul central, ca să iee dispozițiile necesare pentru restituirea sumei de 50 fl., donată de institutul „Economul“, dar ridicată de fostul director al despărțământului în contul unor spese, ce ar fi avut cu ocasiunea adunării cercuale din 1897.

Se retrimite comitetului cercual spre competență afacere.

290. (612 și 618—1898).

Direcțiunea școlii civile de fete înaintează *protocoalele* conferențelor corpului didactic din 1 și 19 Oct. a. c., în care s'au pertractat afaceri curente.

Spre scire

291. (616—1898).

Direcțiunea școlii civile de fete înaintează hârtia inspectorului reg. de școale Nr. 2066—1898, prin care se cere adevăriniță, că în suma de 300 fl., echivalentul întreținerii profesoarelor în internat, e socotită și valoarea cuartirului ori nu.

Direcțiunea școlii se autorisează a extrada adevărinița în sensul, că valoarea cuartirului nu e calculată în suma de 300 fl.

292. (621—1898).

Di *Nicolau Vătășan* cand. de prof., se roagă a i-se încredința *propunerea gratuită* la școala civilă de fete a vr'unui studiu din specialitatea: științele naturale și geografie, obligându-se a se supune normelor institutului.

La recomandățiunea corpului didactic cererea d-lui N. Vătășan se încuviințează și se avisează a se pune relativ la studiu în conțelegere cu direcțiunea școlii, care va avé a raporta apoi și comitetului.

293. (620—1898).

Di Dr. *E. Dăian* cere, ca la ședințele comitetului central să fie învitați și membrii suplenți.

Chestiunea e regulată în §§. 5 și 6 ai Regulamentului afacerilor interne.

294. (583, 586, 613 și 614—1898).

S'au înscris membri pe viață dnii *Trifon Miclea*, protopop în Satulnou, și *Georgiu Popescu*, avocat în Turda, iar membri ordinari domnii *Nicolau Vătășan*, cand. de prof. în Sibiiu, și *Pavel Nistor*, perceptor de vamă.

Dnii Trif. Miclea și G. Popescu se declară membri pe viață, iar dnii N. Vătășan și Pavel Nistor membri ordinari.

295. (615—1898).

Institutul „*Vlădeasa*“ din B. - Huedin donează Asociațiunii suma de 5 fl.

Donățiunea „*Vlădesei*“ se primesce cu mulțămită.

D. u. s.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
vicepreședinte.

Dr. Beu m. p.,
secretar II.

S'a verificat. Sibiiu în 7 Novembre 1898.

Ios. St. Șuluțiu m. p.

I. Papiu m. p.

L. Simonescu m. p.

Nr. 678—1898.

PROCES VERBAL

din 8 Decembre 1898. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii.

Președinte: Dr. Ilarion Pușcariu.

Membri prezenți: Zah. Boiu, Partenie Cosma, G. Dima, G. Maxim de H $\ddot{o}$ chstenberg, Dr. Remus Roșca, I. V. Rusu, Ios. St. Șuluțiu, și N. Togan.

Notar: Dr. Beu.

296.

Cu *verificarea* procesului verbal al ședinței de ađi

Se încredințează dnii: Zah. Boiu, Partenie Cosma și G. Maxim de H $\ddot{o}$ chstenberg.

297. (662—1898).

Dna *Ana Moga* cere în chirie cele două odăi libere din edificiul Asociațiunii, sub condițiunea, că la cas să fie lipsă de ele, le pune îndată la dispoziție.

Cererea dnei *Ana Moga* se încuviințează pe lângă o chirie lunară de 10 fl. și sub condițiunea amintită în cerere.

298. (668—1898).

Dl *Iosif St. Șuluțiu* prezentează ca delegat al comitetului raport despre cercetarea școalei și internatului Asociațiunii în sem. prim 1898—99. Constată, că corpul didactic se ține strict de planul de învățământ și își dă silința, ca să obțină rezultate favorabile. Dacă se simțesc unele defecte, acelea se explică prin împrejurarea, că multe eleve cari au studiat în școale străine, au a se lupta cu limba maternă. Dormitoarele, bucătăria, cămara de proviziune se află în ordine; curățenia și conducerea e laudabilă. Starea sanitară e mulțămitoare.

Spre scire.

299. (627—1898).

Se anunță decedarea membrului fondator *Vasile Ignat*.

Comitetul central dă expresiune condolenței sale prin ridicare, iar familiei decedatului i-se va trimite condolență.

300. (637—1898).

Dr. Ilarion Pușcariu, vice-președintele Asociațiunii donează pentru museul Asociațiunii un exemplar de pungă țerănească din sec. 18-lea. Donațiunea se primesce cu mulțămită.

301. (649—1898).

Societatea bisericească-literară „*Alexi-Șincai*“ din Gherla cere trimiterea gratuită a „Transilvaniei“.

Cererea se încuviințează.

302. (634, 635, 642 și 657—1898).

Direcțiunea școlii civile de fete înaintează:

I. *Procesul verbal* al conferinței corpului didactic din 2 Novembre a. c., în care s'au pertractat afaceri curente.

II. *Rugărilor* elevelor: Veturia Foica, Maria Mineiu și Valeria Pop din cl. I, Elisaveta Doican din cl. II, Elisaveta Savu din cl. III, Irina Cosciuc, Sultana Ciuleiu și Maria Doican din cl. IV, în cari cer dispensare de didactru pe 1898—99.

III. *Procesul verbal* al conferinței corpului didactic din 10 Novembre a. c., în care s'au pertractat afaceri curente.

IV. *Raport* relativ la *revisiile de clasă* efectuite în primele trei luni ale anului școlar 1898—99.

ad I, III și IV. Spre scire.

ad II. În consonanță cu propunerea corpului didactic se dispensează de întregul didactru Veturia Foica, Maria Mineiu, Irina Cosciuc și Sultana Ciuleiu, de jumătatea didactrului Elisaveta și Maria Doican, Elisaveta Savu și Valeria Pop.

303. (641—1898).

Cu provocare la hârtia comitetului central Nr. 621—1898 *direcțiunea școlii civile de fete* aduce la cunoștință, că profesorului Nicolae Vătășan s'a încredințat predarea studiilor Geografia matematică și Fisica în cl. IV câte 2 oare pe săptămână.

Spre scire.

304. (629, 658 și 664—1898).

Dl *Ilia Trăilă*, avocat în Oravița, înaintează cu data 6 Novembre a. c. raport despre organizarea despărțământului „Oravița“, precum și protocolul adunării de constituire, ținută în 29 Octobrie a. c. Se constată:

1. Dl *Ilia Trăilă*, ca delegat al comitetului central, a deschis adunarea prin o vorbire acomodată, dând și cetire statutelor și regulamentelor Asociațiunii.

2. S'au înscris:

a) membri fondatori: Iosif Tămășiel, Pavel Roșu, Ioan Stoian, cari au solvit întreagă taxa de 200 fl. și Ioan Popovici, solvind ca primă rată 20 fl.;

b) membri pe viață: Alexandru P. Popovici, solvind întreagă taxa de 100 fl., Toma Stanca, solvind ca întâia rată 50 fl., *Ilia Trăilă*,

Iosif Vranianțu, Petru Mioc, Mina Nemoian, Sofronie Avramescu, Teodor Panciovan, cari au solvit ca întâia rată câte 25 fl., și Traian Oprea și Nicolau Stupariu, cari au solvit ca prima rată câte 20 fl.;

c) membri ordinari: Dr. P. Cornean, Dr. Mih. Gropșan, Păun Duda, Victor Poruțiu, I. Bogdan, G. Dragoescu, I. E. Țieran, Iosif Nedici, G. Vodă, I. Perian, Baltazar Muntean, P. Alexiu, Adam Albu, G. Țiunea, Aurel Iana, Dr. Iuliu Tămășiel, Dr. Al. Coca, I. Savu, P. Ciorogar, Pavel Cipu, Sinesie Bistrean, G. Popa, V. Leza, P. Braia, G. Caiman, G. Toma, Stanca Eva Bojinca, V. Iorgovan, N. Belone, Simeon Popa, Carol Pavlovici, Ilie Piescu, Alexa Perian, V. Mărginean, I. Gropșan, P. Corcan, Simeon Vițan, Iustin Chirilă, Al. Dragomir, Pavel Fișcea, Traian Crenian, Pau Lazar, Aurel Popovici, Nistor Mioc și Dimitrie Rusu, cari toți și-au achitat taxa de 5 fl. După adunare s'au mai înscris, solvindu-și taxa: Dr. P. Hubian, Iancu Sava, V. Murgu și Toader Alexiu. Afară de aceștia s'au mai înscris și alții, cari însă nu au achitat taxa statutară.

La cassa centrală s'a trimis suma de 1242 fl.

3. S'au ales în comitetul cercual: Director Iliă Trăilă, iar membri Baltazar Muntean, Victor Poruțiu, Dr. P. Cornean și Ioan E. Țieran.

Raportul dlui delegat și protocolul adunării constituante se ia spre scire. Dnii Iosif Tămășiel, Pavel Roșiu, Ioan Stoian și Ioan Popovici se declară membri fondatori, dnii Alexandru P. Popovici, Toma Stanca, Iliă Trăilă, Iosif Vranianțu, Petru Mioc, Mina Nemoian, Sofronie Avramescu, Teodor Panciovan, Traian Oprea și Nicolau Stupariu membri pe viață, iar dnii înșirați sub 2 lit. c) membri ordinari ai Asociațiunii. Diplomele pentru membrii fondatori și pe viață se vor libera numai după achitarea întregii taxe. Alegerea comitetului cercual se aproabă. Dlui delegat se exprimă mulțămire pentru zelul dezvoltat în interesul Asociațiunii.

305. (640—1898).

Dl *Emanuil Ungurianu*, avocat în Timișoara, înaintează cu data 12 Novembre a. c. raport despre organizarea despărțământului din Timișoara și protocolul adunării constituante ținută în 6 Novembre a. c. Se constată:

1. Dl *Emanuil Ungureanu*, ca delegat al comitetului central, a deschis adunarea prin o vorbire ocazională, în care a arătat scopul și agendele despărțământului.

2. S'au înscris:

a) membru fondator Dr. Petru Țegle, solvind ca întâia rată 50 fl.;

b) membri pe viață: Dr. Valeriu Mezin, Vasiliu Vaiianțu, Ioan Bandu și Costa Mihailovici, solvind fie-care ca primă rată câte 10 fl.;

c) membri ordinari: dna Lucia Cosma, Vincențiu Pop, Damaschin Cărăbaș, N. Micluța, Aurel Popovici, I. Pinciu, Dr. Enea Nicola, Romul Cărăbaș, Dr. Cornel Nicoară, Voicu Hamsea, Iustin Miron, G. Ardelean, I. Istin, D. Buibaș, N. Gerdan, N. Stoia, Cornel Proștean, N. Groza, Avram Blaj, G. Trăilă, G. Magdi, Victor Russu, G. Gruin, D. Roman, D. Petrovici, P. Jurma și D. Vancu. Dela membri fondatori și pe viață s'a încassat suma de 90 fl., rămânând a se mai încassa suma de 510 fl., iar dela membri ordinari și ajutători suma de 182 fl. Din aceasta din urmă s'au reținut 20% adică 36 fl. 40 cr. pentru trebuințele despărțământului. La cassa centrală s'a trimis suma de 235 fl. 60 cr.

3. S'a ales comitetul cercual și anume director Em. Ungurianu, iar membri Dr. Iuliu Grecu, Dr. Lazar Simon, I. Pinciu și Dr. Aurel Cosma.

Raportul dlui delegat și protocolul adunării constituante se iau spre scire. Dl Dr. P. Țegle se declară membru fondator, dnii Dr. Valeriu Mezin, V. Vaiianțu, I. Bandu și Costa Mihailovici membri pe viață, dar se vor provedé cu diplome numai după achitarea întregii taxe, iar dnii de sub 2 lit. c) se declară membri ordinari ai Asociațiunii. Primirea sumei de 235 fl. 60 cr. se confirmă. Reținerea a 20% și alegerea comitetului cercual se aproabă. Dlui delegat se exprimă mulțămintă pentru zelul dezvoltat în interesul Asociațiunii.

306. (644—1898).

Direcțiunea despărțământului din St.-Miclăușul-Mare înaintează procesul verbal al ședinței din 15 Novembre a. c., în care s'a constituit comitetul cercual alegându-se vice-preș. Dr. Nestor Oprean, notar Traian Stoicanescu, cassar P. Băreu și controlor Iuliu Vuia.

Procesul verbal se ia spre scire și constituirea se aproabă.

307. (653 și 654—1898).

Direcțiunea despărțământului XXI (Năséud) înaintează:

I. Protocolul adunării cercuale din 1 August a. c. Se constată:

1. S'a luat spre scire raportul general și s'au primit propunerile a) de a se înființa agenturi comunale și b) de a se face la proxima adunare cercuală o expoziție de ob ecte de industrie țărănească.

2. S'a luat spre scire rațiociniul cassei și s'a dat absolutriu comitetului.

3. S'au înscris membri ordinari noi, solvind, taxa de 5 fl.: Valeriu Mureșan, Sever Mureșan, Clement Câmpean, Luca Todor Pupăză, Iuliu Valea, Elisa Bodocan, Vasile Terente.

4. S'a statorit budgetul pe 1899 la percepțiuni și erogățuni cu 158 fl.

5. Reprezentanți pentru adunarea generală din Beiuș s'au ales dnii Ger. Domide și Lazar Avram.

6. Dl Sever Murășan a cetit disertația: Nutrirea vitelor.

7. Ca loc pentru proxima adunare cercuală s'a ales Năsăudul.

8. S'a ales comitetul cercual pe un nou period de trei ani și anume director Dr. I. Pop, iar membri Dr. Const. Moisil, Gavr. Scridon, Al. Haliță și Virgil Șotropa.

La cassa centrală s'a trimis suma de 97 fl. 60 cr.

II. Protocolul ședinței din 18 Novembre a. c., în care s'a constituit comitetul cercual alegându-se vice-preș. Dr. C. Moisil, cassar Al. Haliță și notar-controlor Virgil Șotropa.

ad I. Protocolul adunării cercuale se ia spre scire. Conclusele de sub 1, 5 și 7., și alegerea comitetului cercual se aproabă. Rațiociniul cassei și proiectul de budget nu se poate aproba, ci se îndrumă comitetul cercual la observarea ș-ului 42 pt 6 din Statute. Dnii de sub 3. se declară membri ordinari ai Asociațiunii. Primirea sumei de 97 fl. 60 cr. se confirmă.

ad II. Protocolul din chestiune se ia spre scire, și constituirea se aproabă.

308. (663—1898).

Direcțiunea despărțământului Beiuș înaintează protocolul ședinței comitetului cercual din 27 Novembre a. c., în care, pe lângă pertractarea afacerilor curente, s'a decis ținerea adunării cercuale în Beiuș la 8 Ianuarie 1899.

Spre scire.

D. u. s.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
vicepreședinte.

Dr. Beu m. p.,
secretar II.

S'a verificat. Sibiu în 12 Decembre 1898.

P. Cosma m. p.

Z. Boiu m. p.

Géorge de Maxim m. p.

Nr. 708—1898.

PROCES VERBAL

din 22 Decembre 1898. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii.

Președinte: Dr. Ilarion Pușcariu, vice-președinte.

Membri prezenți: Zah. Boiu, Part. Cosma, I. Crețu, Dr. Corn. Diaconovich, N. Ivan, Dr. Remus Roșca, Ios. St. Șuluțiu, On. Tilea și N. Togan.

Notar: Dr. Beu.

309.

Cu *verificarea* procesului verbal al ședinței de ași

Se încredințează dnii Dr. Corn. Diaconovich, N. Ivan și Dr. Remus Roșca.

310.

Secretarul I, ca director al cancelariei Asociațiunii, raportează, că în sensul concludului Nr. 276 din 2 Decembre 1897 are să urmeze numirea definitivă a funcționarilor aleși prin acel conclud în mod provizor; tot odată arată, că toți funcționarii Asociațiunii au dezvoltat o activitate pe deplin multămitoare, și astfel propune numirea lor definitivă.

De oare-ce prin concludul Nr. 259 din 6 Octobree a. c. s'a decis, ca postul de archivar să se cumuleze cu al cancelistului, iar postul de econom cu al cassarului, numirea definitivă se face prin vot secret numai pentru 5 posturi de funcționari și anume se aleg:

secretar II.:	Dr. Ilie Beu	cu 9 voturi;
cassar-econom:	Leontin Simonescu	" 6 "
controlor:	Ioan Crețu	" 8 "
bibliotecar:	Nicolau Togan	" 9 "
archivar-cancel.:	Romul Simu	" 9 "

din 9 voturi date. Celelalte voturi s'au împărțit.

311. 693—1898).

I. Popovici, prof. la școala civilă de fete a Asociațiunii, prin scrisoarea sa din 20 Decembre a. c. arată, că în urma lipsei totale de manuale de istorie și geografie pentru școale civile, s'a decis a traduce câte un manual de istorie și geografie de Dr. Alex. Márki, și cere, ca aceste să se tipărească pe spesele Asociațiunii.

Comitetul central, deși în principiu este aplicat a lua în considerare cererea dlui I. Popovici, nu poate intra în meritul chestiunii, până când corpul didactic nu se va declara asupra alegerii manualelor și nu se va înainta un preliminar, cel puțin aproximativ, al speselor împreunate cu editarea manualelor de sub întrebare.

312. (702—1898).

Președintele Asociațiunii *I. M. Moldovan* prin scrisoarea sa din 12 Decembre a. c. încunosciițează, că reținut de afaceri oficioase nu poate participa la ședința de astăzi a comitetului și trimite suma de 97 fl. din fundațiunea „Scorțianu“ pentru cumpărarea de cărți religioase.

Spre scire cu mulțămită.

313 (671—1898).

Iuliu Vlăduțiu, delegat al comitetului central, înaintează raportul său relativ la reconstituirea despărțământului XXIII (Turda) și protocolul adunării ținută în 26 Decembre a. c.

Se constată:

1. Dl delegat a deschis adunarea prin o cuvântare, în care a vorbit despre însemnătatea Asociațiunii.

2. S'au înscris membri ordinari, solvind taxa de 5 fl.: Simeon Pop, N. Raț, Dr. Eugen Pătăcean, G. Boldea, Artemie Codarcea, Samuilă Rogozan, I. Vasinca și Gavrilă Pop.

S'a încassat suma de 62 fl., care s'a trimis la cassa centrală.

3. În comitetul cercual s'au ales: director Artemie Codarcea, iar membri Iuliu Vlăduțiu, N. Raț, Dr. Eugen Pătăcean și I. Mesaroș.

Dl delegat în raportul său aduce la cunoscință, ca despărțământul XXIII are un fond de 8 fl. 79 cr. după la „Arieșana“. Din această sumă s'au spesat pentru despărțământ 3 fl., mai rămâne deci un rest de 5 fl. 79 cr.

Raportul dlui delegat și protocolul adunării de reconstituire se ia spre scire. Dnii de sub 2. se declară membri ordinari ai Asociațiunii. Primirea sumei de 62 fl. se confirmă. Alegerea comitetului cercual se aproabă. Relativ la fondul după la „Arieșana“ se atrage atențiunea direcțiunii despărțământului la §. 40 din Statute și §. 49 din Regulamentul pentru despărțăminte. Dlui delegat se exprimă mulțămită pentru zelul arătat.

314. (684—1898).

Direcțiunea despărțământului XXXII (D.-S.-Mărtin) înaintează protocolul ședinței comitetului cercual din 6 Decembre a. c., în care s'au pertractat afaceri, ce nu reclamă speciale dispoziții din partea comitetului central.

Spre scire.

315. (685 și 686—1898).

Dela *direcțiune despărțământului XXI* (Năsăud) a intrat:

I. Raport despre taxele încassate, din care se constată, că la cassa despărțământului a încurs suma de 122 fl., din care s'au reținut 20%, iar restul de 97 fl. 60 cr. s'a trimis la cassa centrală.

II. Protocolul ședinței comitetului cercual din 10 Decembre a. c., în care s'a decis întocmirea a două biblioteci populare ambulante. Spre acest scop s'a preliminarat suma de 120 fl. din suma depusă la „Aurora“.

ad I. Raportul se ia spre scire și reținerea a 20% se aprobă.

ad II. Protocolul se ia spre scire. Dar conlusul relativ la întocmirea bibliotecelor nu se poate aproba până când comitetul cercual nu va satisface preținșelor §-lui 49 din Reg. pentru despărțăminte și nu va înainta rațiociniul detaiat pe 1897 și un proiect de budget specificat pe 1899 conform conlusului Nr. 307 din 8 Decembre a. c.

316. (691—1898).

Direcțiunea despărțământului „Bocșa“ înaintează protocolul ședinței comitetului cercual din 10 Decembre a. c., în care s'a statorit un program de acțiune, în deosebi comunele din despărțământ s'au împărțit între membrii din comitet, pentru-ca fie-care să lucre pentru realizarea scopurilor Asociațiunii și să ducă la îndeplinire decisele comitetului în cercul, ce i s'a hotărit.

Spre scire.

317. (690—1898).

Direcțiunea despărțământului XI. (Blaj) înaintează protocolul ședinței comitetului cercual din 11 Decemvre a. c., în care 1. s'a ales vice-preș. Dr. Augustin Bunea; 2 s'a raportat despre înființarea a două biblioteci populare în Veza și Tūr; 3. s'a decis întocmirea altor două biblioteci populare în Căpâlna și Micăsasa și 4. s'a hotărit retipărirea după „Unirea“ a disertației „Despre legumărit“, cetită de I. Negruțiu în adunarea cercuală din acest an, și distribuirea ei între popor.

Procesul verbal se ia spre scire și conclusele aduse se aprobă.

318. (680 și 694—1898).

Direcțiunea despărțământului I. (Brașov) a înaintat:

I. Protocolul ședinței comitetului din 4 Novembre a. c., din care se constată: 1. Au dăruit pe sama bibliotecelor populare dl I. Socaciu 5 exemplare din opul său „Dreptul cambial“, dl I. Săbădeanu 9 cărți și 6 broșuri diverse. 2. S'au angajat a solvi lunar 1 fl. pentru bibliot. pop. dnii Ars. Vlaicu și Valeriu Morariu. 3. S'a decis întocmirea unei a patra bibliot. populare, pentru care s'a preliminat suma de 50 fl. 4. Neputându-se ține adunarea cercuală extraordinară în Octombre, s'a hotărît a se ține în 27 Novembre a. c. S'au înscris membrii ordinari noi dnii: Vas. Goldiș, G. Furnică, Th. T. Cristan, D. Stinghe, N. Grădinar, Al. Dogariu și N. Mocanu.

Din taxele încassate s'a trimis la cassa centrală suma de 50 fl.

II. Protocolul ședinței comitetului cercual din 23 Novembre a. c., în care s'au pertractat afaceri curente.

III. Protocolul adunării cercuale din 27 Novembre a. c., în care

a) s'a luat spre scire raportul comitetului cercual, votându-se acestuia mulțămită;

b) s'a exprimat mulțămită donatorilor și sprijinitorilor;

c) premiul de 10 fl. oferit de dl B. Baiulescu și rămas nedistribuit, s'a decis a se lăsa la dispoziția comitetului fără alterarea mențiunii;

d) s'a hotărît înmulțirea membrilor din comitet cu doi;

e) s'a dat comitetului absolutoriu; și

f) în noul comitet cercual s'au ales: director Andreiu Bârsean, iar membrii Gr. Maior, I. Săbădean, Corn. Aiser, N. Oancea, Timoteiu Popoviciu și N. Bogdan.

IV. Protocolul ședinței comitetului cercual din 9 Decembre a. c. în care

a) s'a constituit comitetul alegându-se vice-preș. Gr. Maior, cassar Corn. Aiser, contor J. Săbădeanu și secretar N. Bogdan;

b) preș. a comunicat, că a primit dela dna Elena Mureșan suma de 186 fl. 99 cr. din venitul unei reprezentații teatrale aranjate în scopul bibliotecelor populare;

γ) s'a luat act de donațiunile de cărți făcute de dl I. Lăpădat și Iuliu Groșoreanu.

ad I. Protocolul se ia spre scire și conclusele aduse se aproabă. Dnii amintiți se declară membri ordinari ai Asociațiunii.

ad II. Spre scire.

ad III. Spre scire aprobându-se conclusele adunării cercuale și alegerea comitetului, având a se considera dnii N. Oancea și Tim. Popovici ca membri suplenți.

ad IV. Spre scire cu aprobarea constituirii comitetului.

319. (679—1898).

În *despărțământul „Oravița”* s'au înscris membrii ordinari noi dnii: P. Popovici, Mih. Purgar, Costa Cucu, Iustin Velcean și G. Bogdan, cari toți și-au achitat taxa de 5 fl. în total 25 fl., care sumă s'a trimis la cassa centrală.

Dnii amintiți se declară membri ordinari ai Asociațiunii. Primirea sumei de 25 fl. se confirmă.

320. (703—1898).

Compactorul *Franz Neuzil*, în Sibiiu, înaintează un cont despre 62 fl. 65 cr. pentru ziare compactate.

Se asemnează la cassă în contul dotațiunii bibliotecii pe 1898.

D. u. s.

Dr. Il. Pușcariu m p,
v.-președ.

Dr. Beu m p,
secretar II.

S'a verificat. Sibiiu în 26 Decembre 1898.

Nicolau Ivan m. p.   **Dr. Remus Roșca** m. p.   **Dr. C. Diaconovich** m. p.

